

Eestlaste uus vähiravim

Tallinnas valmib esimene rahvusvaheliselt turustatav Eesti loodud ravim, mis pikendab 3.–4. staadiumi emakakaelavähi põdejate elu aasta võrra. lk 10–11

Pool tuhat praakehitist aastas

Tehnilise järelevalve amet uurib aastas 500 ehitusrikkumist. Eesti Päevaleht toob esile neli avalikku hoonet, mis on viimastel aastatel hooletult ehitatud. lk 2–3

EMO nõuab raha juurde

Nina-, kurgu- ja kõrva-valuga EMO-sse pöördunud võivad hakata maksma mitmekordset visiiditasu. lk 6

Hukkunud sookurg leiti üles

Egiptuses elav eestlane võttis kohalikega ette retke Sharm el-Sheikhi lähedale, et hukkunud Eesti kure jäänused üles leida. lk 8

Eesti Päevaleht

ajaleht.epl.ee HIND EESTIS 1,15 EUROT | VÄLISMAAL 2,10 EUROT | NR 7 | NELJAPÄEV, 10. JAANUAR 2013

MÖÖBLIAIT
www.moobliait.ee

Kell + 2 küünlajalga
350.-
262.50
Järeilmaks: 21.88 €/kuu

30.-
24.-
Vask

36.-
28.80
Laua-lamp

45.-
27.-
Vask

35.-
28.-
Peegel

75.-
60.-
Vihmavarjuhoidja

75.-
60.-
Peegel

105.-
78.75
TV alus

60.-
48.-
Ajalehehoidja

460.-
368.-
Järeilmaks: 30.67 €/kuu
Kummut

105.-
42.-
-60%
Diivanilaud

45.-
36.-
Serviis

45.-
36.-
Maal

75.-
60.-
Maal

460.-
368.-
Järeilmaks: 30.67 €/kuu
Vitriinkapp

406.-
324.80
Järeilmaks: 27.07 €/kuu
Laud + 4 tooli

180.-
144.-
Järeilmaks: 12.- €/kuu
Diivanilaud

45.-
36.-
Miniset

45.-
27.-
Nurgalaud

45.-
36.-
Teelaud

1120.-
448.-
Järeilmaks: 37.33 €/kuu
Kappkell

980.-
784.-
Järeilmaks: 65.33 €/kuu
Pehmemööbli komplekt (nahk, 2+1+1)

1780.-
1424.-
Järeilmaks: 118.67 €/kuu
Pehmemööbli komplekt (nahk, 3+2+1)

550.-
440.-
Järeilmaks: 36.67 €/kuu
Diivanilaud

105.-
84.-
Järeilmaks: 14.- €/kuu
Öökapike

799.-
599.25
Järeilmaks: 49.94 €/kuu
Antiikkapp

390.-
156.-
Järeilmaks: 13.- €/kuu
Kapp

120.-
96.-
Öökapike

105.-
84.-
Seinakell

MÖÖBLI-KLASSIKA

SAUEL
Pärnnasalu 34
E-R 10-19
L 10-16

PÄRNUS
Sillakeskus
Papiniidu 5
E-R 10-19, L 10-16

RAKVERES
Põhjakeskus
Tõrremäe
E-P 10-20

TARTUS
Vahi 5
E-R 10-19
L 10-16

NARVAS
TEMPO Keskus
Tallinna mnt 52
E-R 10-19, L 10-17

20. JAANUARINI -20%

INTRESSITA JÄRELMAKS MÖÖBLIAIDA KREDIIT

12 KUUKSI intress, sissemaks 0%

JUHTKIRI

Kümme aastat garantiid

Ut asja ostes eeldab inimene enamasti, et sellega pole esialgu suuremat remondi ega parandamise muret. Kui, siis ainult harjumine. Usk uue kvaliteeti on inimestel alateadvuses ka uus-alamutesse kodu ostes, kuigi juba aastaid levib kümneid legende, mis seda kõigutavad. Tallinna tehnikaülikooli uuring, millest Eesti Päevaleht kirjutas eile ja kirjutab täna, näitab, et nende legendide näol pole tegemist üksikjuhtumitega. Ehituskvaliteet on Eestis süstemaatiline probleem – suurem osa uusehitisi jõuab ostjateni oluliste vigadega.

Kui süüdlasi otsida, siis sõltuvalt juhtumist võib neid leida ehituse valmimise mistahes etapist. Need on arhitektid ja projekteerijad, kes pole projekti korralikult läbi mõelnud. Ehitajad, kes oskamatus, hoolimatuse, kiirustamise või vale juhtimise tõttu praaki teevad. Kinnisvaramaaklerid, kes näevad oma ülesannet puhtpaljas müügitöös, mitte kliendi huvide kaitsmises. Tellijad, kes tahavad eluaseme saada võimalikult odavalt, mis võib tähendada ehitajatele hinnaga ülemäärase surve avaldamist, aga eriti sageli ehitusjärelevalve arvel kokkuvõtmist.

Viimased 20 aastat on tähendanud pidevat seaduste, standardite, materjalide ja tehnoloogiate muutu-

mist – sellega on asjaosalistel tööpoolest raske ennast kursis hoida. Vabadus innustab inimesi eelistama tüüpprojektidele unikaalseid lahendusi, mis paratamatult ei saa olla igapidi katsetatud. Majandussüsteem kallutab ettevõtteid mõtlema

lühiajaliselt: ehitajad küll ei jutlusta kiirmoodi, nagu osa rõivatööstust, aga motiiv vältida igavesti kestvate asjade tegemist mõjutab neidki.

Mis on lahendus? Üks asi on kindlasti ehitusjärelevalve, mille arvel ei tasu tellijal kokku hoida. Veel oleks abiks garantiiaja pikendamine kümne aastani, mida soovitakse tehnikaülikooli ehitusteaduskonna möödunud aastase uuringu kokkuvõttes, sest „praeguse seadusandluse kohane (kaheaastane) garantiiage ei ole hea ehitustava kohase hoonestuse kestvuse (min 50 aastat) tagamiseks piisav”.

Juriidilised klauslid saavad muidugi olla ennekõike hädababi. Algusest peale korraliku kvaliteedi tagab tellija hea koostöö ehitajatega, kes pole soss-sepad ega aferistid. Tarkust „ma pole nii rikas, et osta odavaid asju” ei saa neid otsides alati usaldada, sest kõrge hinna taga võib vahel olla kaval müügitaktika ja soodne hind võib tuleneda heast töökorraldusest. ●

REPLIIK

Kurjategijate tarbijakaitse

Kurjategijatel on ka õigused ja tore, et just Harju maakohus neid kaitseb. Tarbija seisukohast tundub loogiline maksta mõrva tellijale teenustasu tagasi, kui soovitud teenust ei ole osutatud ja mõrvaks palgatud spetsialisti kvalifikatsioon ei vastanudki ettenähtule. Paistab, et kurjategijatele kehtivad samad reeglid kui tavainimestele: sõnapidamine on tähtis nii äris kui ka igapäevaelus. Pealegi, kes meist ikka sooviks surra kvalifitseerimata mõrvari käe läbi?!

Vaat selline mõttekene tuli pähe, kui lugesin maakohutuniku Aime Ivansonini otsusest, mis mõistab õigeks oma endise äripartneri palgamõrva kavandanud ärimähe Andrus Suklese. ● **Andres Reimer**

Lk 12 Poliitikute tööd võiks tasustada analoogselt vanemahüvitisega, arvab Oudekki Loone.

Lk 13 Hääbumine võib linnades luua ka uusi võimalusi, kirjutab Mari Luukas.

RINGKONNAKOHUS JÄTTIS LIIS HAAVELI VANGLASSE

Ringkonnakohus ei rahuldanud Liis Haaveli kaitsja määruskaebust tema enne tähtaega vabastamata jätmise kohta. Haaveli nelja aasta ja kahe kuu pikkune vangistus peaks lõppema 2014.

aasta novembris. Detsembris leidis kohus, et Haaveli enne tähtaegne vabastamine pole põhjendatud. Vangla hinnangul on Haaveli uue kuriteo toimepanemise tõenäosus 26%. **ERR**

KOLLEKTIVLEPING

Eile allkirjastasid Eesti Raudtee ja Eesti raudteelaste ametiühing kollektiivlepingu, mis kehtib kuni 2014. aasta lõpuni. Muu hulgas lepitati kokku väiksema teenistusega töötajate palga tõstmine. **EPL**

500 ehitusrik

Tehnilise järelevalve amet nendib, et buumiajal ehitatud hoonete probleemidega tuleb veel aastaid tegelda.

Kredexi ja ehitusettevõtjate liidu uuringu järgi ei ole koguni pooltel praegu töötavatel ehitajatel erialast haridust.

Olukorra paranemist veel niipea loota pole, sest koolidest ei tule piisavalt uusi kvalifitseeritud ehitajaid.

Tuuli Jõesaar
tuuli.joesaar@epL.ee

Solarise kinosaali lagi varises kokku nädal pärast ehitise avamist. Pärnu spordihall oli nii valesti projekteeritud, et saali katus langes lume all sisse. Keskkonnaministeeriumi hoonestus ei vajuks, nii et vahepeal kardeti hoonestuse varisemist. Need on vaid paar näidet tuntud hoonestuse ehituspragist.

Eesti Päevaleht on sel nädalal kirjutanud sarja lugusid viimase aastakümne ehituskvaliteedi puudustest ehk buumiaja pärandist. Möödunud aastal valminud Tallinna tehnikaülikooli uuring näitas, et 84% uuslamuid on tellijale üles andes ühel või teisel moel vigased. Kõige rohkem esineb ehituspragist välis- ja kandeseintes. Enim vigu – 80% – tuleb halvast ehitustööst, 15% aga vigasest projektist.

Viis praagipõhjust

Seega on ka tehnilise järelevalve ametil (TJA) tööd piisavalt.

„Ehitusvaldkonnas teeb TJA aastas ligikaudu 500

menetlust, mille seas on lisaks hoonetele ka rajatised, gaasipaigaldised ja raudteeplatvormid. Pealegi on TJA ehitusjärelevalve riskipõhine – kontrollimiseks valitakse ennekõike suurima riskiga objektid ning keskendutakse suurematele avalikele objektidele, mille puhul võib vigade tagajärg olla väga tõsine. TJA kontrollib ka kõiki laekunud kaebusi võimalikest rikkestest,” ütles TJA peadirektori asetäitja Kaur Kajak. Ta lisas, et ameti menetluste arv ei ole otseselt buumiaja ehitiste tõttu märkimisväärselt suurenenud. „Peamiselt on buumiaja ehituskvaliteedi ohvriks langenud elamufond, tööstushoonete või ettevõtete puhul see menetlustes ei kajastu. Samas on üsna tõenäoline, et buumiaegsete ehitiste kvaliteedi probleemidega tuleb tegeleda veel mitmeid aastaid, kuna projekteerimise ja ehitamise puudujäägid võivad ilmneda pikema aja jooksul,” nentis Kajak.

Ehitajad – kui nende vead on avastatud – riiklikule järe-

levalvele siiski vastu ei punni. „Üldjuhul ettekirjutused täidetakse ning puudused likvideeritakse. Juhul kui ettekirjutus jäetakse täitmata, rakendatakse sunniraha, kuid selliseid juhtumeid on vaid üksikuid,” ütles Kajak.

TJA pani aastatepikkuse kogemuse põhjal ritta viis levinumat ehituspragist põhjust. Esiteks: ehitusprojekt kas puudub või on koostatud pealiskaudselt ja projekteerimata on jäetud lahendused, mida peaks projekteerima. Sobiv näide on Tartu Tasku keskus, kus ripplaud olid jäetud täiesti projekteerimata, mis oleks võinud kaasa tuua samasuguse või hullemat varingu kui Tallinnas Solarises. Õnneks sai TJA jaoks laad lasti ümber teha.

Teise ehituspragist põhjustena tõi Kajak esile olukorra, kus projekt on küll korras, aga ei ehitata projekti järgi. Järgmised ohukohad on siis, kui ehitaja muudab projektis ette nähtud lahendusi ja need jäetakse projekteerijaga kooskõlastamata. Veaohtlik on seegi, kui ehitusel kasutatakse nõue-

tele mittevastavaid ehitustootmeid või kui omanikujärelevalve ei ole piisav.

Puudus headest ehitajatest

Mullu sügisel valmis Kredexi tellimisel ja koordineerimisel mahukas uuring Eesti ehitushariduse ja ehitustööjõu kohta. Uuringus osalesid Eesti ehitusettevõtjate liit, majandusministeerium, kutsehariduse agentuur ja Tallinna ülikoolid. Uuring näitab, et halvast ehituskvaliteedist tingitud probleemid ei kao lähiaastail kuhugi, vaid pigem suurenevad, sest pädevaid ehitajaid koolidest juurde ei tule ja ehitussektor vaevleb tööjõupuuduses.

Uuringu jaoks tehtud Eesti konjunktuuriinstituudi küsitlus näitas, et ligi pooled küsitletud ehitusettevõtted (48%) vajaksid kohe juurde mõnd töötajat ja on juba praegu tööjõupuuduses. Samal ajal on ligi 50% seniseid ehitustöölisi erialase hariduseta. Uuringus nenditakse, et ehitusharidusega tööjõu hulk kahaneb veelgi, sest haridussüsteemist suundub igal aastal tööturule vähem

●●● Londoni metroo tähistab 150. sünnipäeva.
●●● Ilma jahenemine leevendab Austraaliat laastavaid tulekahjusid, kuid oodata on uut kuumalainet.

UUS KANTSLER

Siseminister Ken-Marti Vaher tegi ettepaneku nimetada seni-
ne ministeeriumi asekan-
tsler Leif Kalev siseministeeriumi kantsle-
ri ametikohale kuni 13. jaanuari-
ni 2018. **EPL**

NÕUKOGUD

Tallinna linnavalitsus otsustas Elmar
Sepa (pildil) Ida-Tallinna keskhaigla nõu-
kogust tagasi kutsuda. Aluseks
oli ka Sepa esitatud avaldus.
Tallinna Soojuse nõukogu-
se jääb ta edasi. **Delfi**

KESKMINE UPPUNU JA TULEOHVER

Siseministeeriumi andmeil on
keskmise tuleõnnetuse ohver
50–60-aastane sotsiaaltoetust
saav mees. Mullu kaotas leekides
elu 54 inimest ja tulekahjud said
kõik alguse hooletust suitsetami-

sest. Keskmise uppunu on aga
20–40-aastane mees, kes veedab
veekogu ääres puhkust, tarvitab
alkoholi, hindab ujumisel oma
võimeid üle ja upub. Mullu oli
uppunuid kokku 53. **Delfi**

Fotod: Jassu Hertsmann, Vallo Kruuser, Andres Putting, Delfi lugeja

Kalev Lillo
uurib
Reformi-
erakonna
kriminaalasja

Uurimismaterjali on
kokku 1000 lehekülge,
millest riigikogu liige
Kalev Lillo näeb vaid osa.

Tarmo Vahter
uudised@ep.lee

Kolm kuud pärast Reformiera-
konna rahastamise kriminaal-
asja lõpetamist on uuritavate ja
uurijate rollid vahetunud: mus-
ta raha vahendamises kahtlus-
tatud riigikogu liige Kalev Lil-
lo läheb keskkriminaalpolitsei
arhiivi kriminaalasja toimiku-
tega tutvuma.

Kriminaalpolitsei pressi-
esindaja Kaarel Kuusk kinnitas
Eesti Päevalehele, et uurimise
vastu tuntakse huvi: „Täpsemat
kommenteerimist ei pea me
võimalikuks, et säästa menet-
luse käigus üle kuulatud isiku-
te eraelu.”

Politsei ei kavatse Lillole
näidata kõiki dokumente, vaid
omal valikul ainult osa neist.
Kriminaalasi koosneb neljast
toimikust, kus on kokku umbes
tuhat lehekülge.

„Mind huvitab laiemalt
õiguskaitseorganite poolt mee-
diaga inimeste manipuleerimi-
se reguleeritus või reguleerima-
tus. Ma ei saa leppida sellega,
kus tõe rääkimisest õiguskait-
seasutustele sündis möödnud
aasta suurim vale,” ütles Lillo.
„Kui kriminaalmenetluse lõpe-
tamise määruusest saab avalik-
kuse jaoks sisuliselt süüdistus-
akt, siis tekib mul küsimus, kas
süütuse presumptsioon ikka
Eestis kehtib.” ●

Küsimused uurijale

Pakume omalt poolt välja viis küsi-
must, mis võivad Lillot toimikuid
lugedes veel huvitada.

1. Miks ütles Silver Meikar ülekuu-
lamisel, et Reformierakonna mus-
tast rahastamisest võiksid rääkida
riigikogu liikmed Lauri Luik ja Kal-
le Palling?

2. Mida rääkis ülekuulamisel
Luik, kes on riigikogus Lillo pin-
ginaaber?

3. Kes peale Meikari andsid tunnis-
tusi, et Reformierakonda on mus-
talt rahastatud?

4. Miks andis juhtiv riigiprokurör
Heili Sepp erandkorras Meikari-
le tema ülekuulamise protokoll
kaasa ja lubas seda näidata nelja-
le tulevasele tunnistajale?

5. Ülekuulamisel tegi Meikar
Reformierakonna rahastajate
nimekirjas märgid nende nimede
taha, kes annetasid tema arvates
võõrast raha. Kelle nime taha Mei-
kar märgid tegi?

Kokkumist
tuvastab tehniline
järelevalve aastas

noori. Haritud tööjõu vähe-
suse juurdekasvu puhul on aga oht,
et ehitussektorisse jääb märki-
misväärne hulk vajaliku oskus-
teabeta töötajaid, mis omakor-
da mõjutab ehituskvaliteeti.

Uuringu kokkuvõttes on
kirjas, et ehitusharidusega
tööjõu piisavaks taastootmi-
seks tuleks tunduvalt suurenda-
da kutseõppesse vastuvõttu.
Praegu on nimelt asjalood nii,
et üle kolmandiku kutsekooli-
de ehituserialade lõpetajaid ei
asu erialasele tööle.

Peale selle toob uuring olu-
lise tegurina esile, et paljud
oskustöölised rändavad tööle
kõrgema palgatasemega naa-
berriikidesse. „Tulemuseks on
järjest teravam erialase tööjõu
puudujääk Eesti ehitusettevõ-
tetes. Selline tendents jätkub
praeguses tempos ka edaspidi,
sest palgatasemete ühtlustumi-
ne nende riikidega pole lähia-
jal reaalne,” nendivad autorid
uuringu järeldustes.

Probleem on ka siia jääva-
te uute ehitusharidusega töö-
tajatega. Nimelt on ehituses –
nagu igal pool mujalgi – järjest
rohkem hinnas energiatõhusus.
Energiatõhusus pole aga tee-
ma, mille ehitaja saaks endale
ühe õhtuga selgeks teha, kuid
koolis seda ei õpetata. „Ener-
giasäästu ja hoonete energia-
tõhususe temaatika kutseõppe
riiklikus õppekavas otseselt ei
kajastu, seega puudub ülevaa-
de, kui palju ja milliseid ener-
giasäästu ja hoonete energia-
tõhususega seotud teemasid
õppetöös käsitletakse,” nendi-
takse uuringus. ●

Levinud probleem:
ehitusprojekt kas
puudub või on teh-
tud pealiskaudselt.

Pooled küsitletud
ehitusettevõtted on
juba praegu tööjõu-
puuduses.

**Üleskutse: kas teil on
olnud kokkupuudet
uuslamute ehituskva-
liteedi probleemidega
või vanemate elumajade
renoveerimistööde puu-
dustega? Kui olete nõus
oma kogemust jagama,
kirjutage aadressile:
tuuli.joesaar@ep.lee ●●●**

TUNTUD HOONETE EHITUSPRAAGI NÄITEID

Tallinna Solarise keskus (1)
**Merko püüdis ehituspraaki
salastada**

●● Keskinna Sakala keskuse
asemele ehitatud tulius Solar-
ise keskus sai avatud olla vaid
nädala, kui Cinamoni kinosaa-
lis varises alla ripplagi. TJA uurimi-
ne tuvastas, et Cinamoni kino-
saali ehitades tehti vigu nii pro-
jekteerimises, ehitamises, ehi-
tusjuhtimises kui ka omaniku-
järelevalves.

●● Merko ei tahtnud end süüdi
tunnistada ja püüdis kohtu kau-
du TJA raportit tühistada, pea-
le selle soovis Merko oma „mai-
ne ja ärisaladuse huvides senis-
te uurimismaterjalide mitteava-
likuks kuulutamist”.

●● Tallinna halduskohus menet-
les juhtumit pea aasta aega ja
jõudis järeldusele, et Merko on
laevaringus süüdi. Haldusko-
hus märkis, et kui ehitus või sel-
le osa variseb kokku, võib eelda-
da, et see ei ole püstitatud vasta-
valt ehitisele ja ehitamisele esi-
tatud nõuetele ning avalikkust
järelevalve tulemustest teavita-
da on igati asjakohane. Niisiis
ei lubatud ka uurimismaterjali
salastada.

Tallinn, Narva mnt 7a (2)
**Keskkonnaministeerium
kipub vajuma**

●● Keskkonnaministeeriumi
hoones tuvastas TJA hoone eri
osadel deformatsioone ja konst-
ruktsoonide vajumeid, pragu-
sid seintes, lagedes jms. Kuivõrd

hoonet on eri ajaetappidel kordu-
valt juurde ja peale ehitamisega
laiendatud ning ehitamise pro-
jektidokumentatsioon kas puudus
või oli ebapiisavalt säilitatud, siis
oli hoone ohutust raske hinnata ja
ohutuse tagamiseks vajalike tege-
vuste kaardistamiseks tuli tellida
ekspertiis. Kogu menetluse muu-
tis äärmiselt aja- ja ressursimahu-
kaks just asjaolu, et hoone kohta
puudus piisav dokumentatsioon.
●● 2010. aasta suvel kirjutas Ees-
ti Päevaleht: „Ekspertiisi käigus ei
tuvastatud küll otsest ohtu konst-
ruktsoonide kandevõimele, kuid
ometi pani järelevalve amet paika
konkreetsed juhised, mida hoone
omanik peab järgima, muu hul-
gas tuleb iga poole aasta tagant
vajumismõõtmisi teha. Pittlikult
on tekkinud olukord, kus ametni-
kud võivad hoonet küll kasutada,
aga ettevaatlikult...”

Tartu Tasku keskus (3)
**Laed ehitati, nagu
vanajumal juhatas**

●● Tasku ärikeskuses tuvastas TJA
vigu nii projekteerimises kui ka
ehitamises. YIT Ehituse püstitatud
hoone ripplaed olid ehitatud soo-
tuks projektita ja tuletõkkeuksed
ei vastanud nõuetele. Kuna lage-
de ehitamise ehitusprojekt pol-
nud, ei saanud TJA ilma eksperti-
sita tuvastada, kuidas need ehi-
tati ja kas need on ohutud. Ripplaed
projekteeriti ja ehitati ümber. Kiiu
Metallis valminud tuletõkkeuk-
sed aga ei vastanud nõuetele ega
oleks pruukinud tulekahju korral

tuld kinni hoida. Ligi 40 ust tuli
välja vahetada. Peale selle kurtis
Tasku omanik Estiko ka vett läbi
laskvate kinosaalide üle.

Pärnu spordihall (4)
**Lagi varises lume
raskuse all sisse**

●● Pärnu spordihall varises sis-
se 2011. aasta 1. jaanuaril. Alla
sadas 435 ruutmeetrit katust,
purunesid hoone elektri- ja vee-
süsteem. Veetrassi purunemise
tagajärjel hakkas majja vett voo-
lama ja see ujutas üle enam kui
poole hoonest. Sisselangenud
katus purustas osalt ka suure
spordisaali aknaid.

●● Hall valmis 2009. aastal, ehi-
tajaks AS Oma Ehitaja ja pro-
jekteerijaks OÜ Inseneribüroo
Märt Möttus. Teadaolevalt varin-
gu ajal majas inimesi ei olnud,
sest spordihall oli suletud. Varingu-
järgses menetluses
tuvastas TJA, et spordihall on
ehitatud vigase projekti jär-
gi ega vasta seetõttu nõuete-
le, peale selle oli ehitustooteid
asendatud projektile mittevasta-
vatega. „Tihti on juhtumeid, kus
konstruktsioonid ei ole arvesta-
tud ja ehitatud lume talumiseks
piisava tugevusvaruga.

●● Probleem võimendub, kui
hoone kasutamisel ei täideta
omaniku kohustusi piisava hool-
susega ja jäetakse katused pak-
sust lumest puhastamata, mis-
järele need sisse vajuivad,” selgi-
tas TJA peadirektori asetäitja
Kaur Kajak.

Foto: Tiit Blaas

Kristiine turgu hakati lammutama, nädalaga on plats puhas

„Kuidas nii küll saab, et uusi ja ilusaid ehitisi lõhutakse?” küsis tallinlane Veronika, kes sõitis eile Kristiine turust mööda ning nägi selle lammutamist ja teisel päeval. „Hirmus on lausa vaadata, see võtab pisara silma.”

Kristiine turu operaatorfirma Ühinenud Turud on Kristiine lin-

naosavalitsuse avalike suhete nõunik Oksana Talisainen teatnud Kristiine linnaosa valitsusele soovist turu tegevus lõpetada ja alustanud turukioskide teisel päeval.

Ühinenud Turgude esindaja Margus Tamm ütles, et firma uuel omanikul on kavas turg

teisel päeval, sest selle tegevus ei ole osutunud nii edukaks, kui loodeti. Kuna uus omanik on soomlane, siis ei teadnud Tamm, kuhu, kas Eestimaale või lahe taha, osadeks võetud turuhooned uuesti üles panakse. See, mis tuleb Kotka poja tänaval olevale krundi-

le Kristiine turu asemele, on Tallinna linna otsustada. Kuna tegemist on sotsiaalmaaga, siis peaks Tamme sõnul pärast näiteks haljastuse taastamist sinna tulema avalikuks tarbeks kasutatav piirkond. Kristiine linnaosavanem Andrei Novikov kinnitas samuti, et vabanenud

maa-ala kasutatakse edaspidi avalikes huvides.

Kristiine turu pärast on Tallinna linn ja Harju maavanem aastaid kohtus vaieldud. Maavanem soovis ebaseaduslikult püstitatud turuhoonete lammutamist, linn aga turu tegevuse jätkumist. Merle Must

Ees ootab tuliseid ja olulisi vaidlusi täis poliitaasta

Olulisemad märksõnad:
töövõimetuskindlustus,
laste hoolekanne, pat-
sientide vaba liikumine.

Kärt Anvelt
kart.anvelt@epl.ee

Hoolimata valimiste aastast jõuavad teisel poolaastal riigikogulaste töölaual tundlikud eelnõud ning oodata on palju põnevaid ja olulisi arutelusid. „Elu seab ju omad nõudmised. Kuigi valimiste ajal, kus osa inimesi tahab lihtsalt kõnesid, mitte aga konstruktiivseid arutelusid pidada, on kõik tõepoolest mõnevõrra keerulisem,” märkis Reformierakonna fraktsiooni esimees ja keskkonnakomisjoni liige Jaanus Tamkivi.

Tänavu pole siiski veel tegemist riigikogu valimistega, kus elu tõepoolest juba poolest aastast seisma jääb, vaid kohalike valimistega, mis annab mõnevõrra rohkem lootust, et tundlikke ja valijatele olulisi teemasid siiski arutatakse ja menetletakse.

Riigikogu IRL-i fraktsiooni liige ja sotsiaalkomisjoni esimees Margus Tshakna nimetas kõiki inimesi puudutavatest seaduseelnõudest selle aasta kõige tähtsamateks töö-

võimetuskindlustust ja laste hoolekannet puudutavaid eelnõusid. Neist esimene muudab sügavalt senist filosoofiat. „Kui täna hinnatakse töövõimetust, siis edaspidi hakatakse lähtuma töövõimekusest, et inimestele anda suurem võimalus tööturul osalemiseks,” rõhutas Tshakna ja kinnitas, et sotsiaalministeerium on lubanud seaduseelnõu välja tuua teisel poolaastal.

Töökeskond paremaks

Seaduse laiem eesmärk on tuua tööturult eemale jäänud inimesed võimalikult kiiresti tööturule tagasi ja tagada, et nende töövõime oleks säilinud või taastatud. Ühtlasi tuleb tööandjaid seadusega motiveerida töökeskkonda paremaks muutma. Seaduseelnõu näeb ette ajutise ja püsiva töövõimetusskeemi, samuti tööõnnetuste ja kutsehaigustega seotud regulatsiooni ühendamist.

Mis puudutab laste hoolekannet, siis see oleks tegelikult üks osa ammu valmis olevast sotsiaalhoolekande seadusest, millele omavalitsused pole siiani kooskõlastust andnud. „Olen öelnud, et võtame sellest välja lastega seonduva ning teeme vastavad seadusemuudatused, et 2011. aastal vastu võetud laste ja pere-

de arengukava aastani 2020 saaks hakata rakendama. Seadus puudutaks kõike alates lastekodudest ja lapsendamisest kuni laste õigusteni välja,” selgitas Tshakna. Tema sõnul on kavas luua neli kuni viis riigi kompetentsikeskust, mis toetaksid omavalitsusi ja aitaksid neil tegeleda laste hoolekande küsimustega. „Laste ja pere arengukava võtsime ju vastu, kuid nüüd on vaja seda rakendada,” viitas Tshakna. „Küsi-

Margus Tshakna
sotsiaalkomisjoni esimees

Täna hinnatakse töövõimetust, edaspidi hakatakse lähtuma töövõimekusest.

mus on, kas see kõik valitsusest läbi läheb.”

Kolmas põhimõtteline ja kõiki inimesi puudutav valdkond on patsientide vaba liikumine. Eesti peaks vastavat EL-i direktiivi rakendama aasta teisel poolel. „Seegi muudab totaalselt seni kehtivat põhimõtet: raha hakkab patsiendiga kaasa liikuma ning inimene võib end ravida ükskõik millises Euroopa Liidu riigis,” selgitas Tshakna.

Jaanus Tamkivi tõdes, et olulisi teemasid tuleb nii keskkonna- kui ka kultuurikomisjonist, rääkimata põhiseaduskomisjonist, kelle menetleda jäävad jääkeldri kogunemisest alguse saanud ja nüüd rahvakoguni jõudnud algatustest tulenevad ettepanekud. Need puudutavad eelkõige valimisseadust ja erakondade rahastamist.

Keskkonnakomisjon hakkab menetlema laia kõlapinda tekitanud jahiseadust, mis pärast viit aastat keskkonnaministeeriumist lõpuks riigikokku jõudis. Seaduse tegemise ajal oli jahimeeste ja maaomanike vahel palju vaidlusi, kuid Tamkivi väljendas lootust, et nüüd saavutatakse lõplik kokkulepe. „Keegi ei taha jahindust ju Eestis ära kaotada.”

Keskkonnakomisjon hakkab menetlema laia kõlapinda tekitanud jahiseadust, mis pärast viit aastat keskkonnaministeeriumist lõpuks riigikokku jõudis. Seaduse tegemise ajal oli jahimeeste ja maaomanike vahel palju vaidlusi, kuid Tamkivi väljendas lootust, et nüüd saavutatakse lõplik kokkulepe. „Keegi ei taha jahindust ju Eestis ära kaotada.”

Riigi maaga kauplemine

Keskkonnakomisjonis menetletakse ka looduskaitseaduste ja riigivaraseaduse muutmise seadust, mis muudab riigi maaga tehtavad tehingud võimalikult selgeks ja arusaadavaks, tagab riigieelarveliste vahendite sihtotstarbelise kasutamise ja seab looduskaitsepiirangute eest hüvitise saamise ühtsetele alustele.

Viidates põhikooli- ja gümnaasiumiseadusele ning koolivõrgu arengukavale, ütles Tamkivi, et tuliseid arutelusid on kindlasti oodata kõigis haridust puudutavates küsimustes.

Olulistest asjadest on pooleli juba palju vaidlusi tekitanud elektriturust seaduse muutmise seadus, millega on kavas muuta taastuvenergia tasusid. Suuri vaidlusi on oodata ka Keskerakonna algatatud ja riigikogu liikmete seas vandeadvokaat Leon Glikmani eelnõuks nimetatava kriminaalmenetluse seadustiku muutmise eelnõu üle. Selle seaduse puhul on ühes paadis Keskerakond ja Reformierakond ning teises paadis sotsiaaldemokraadid ja IRL.

„Keskerakonna sügisel esitatud eelnõu on aga kahetsusväärne hiiliv katse panna päitsee pähe prokuröridele ja uurijatele ning sellega hoida neid tegelemast nende kuritegudega, mille lahendamine on keeruline, nagu näiteks rasked korruptsiooni-, majandus- ja narkokuriteod,” ütles siseminister Ken-Marti Vaher aasta lõpus karmilt.

Kui Reformierakond jääks seaduseelnõu menetlemise jooksul lõpuni Keskerakonnaga ühte paati, võiksid nad ilmselt ka juba ühise koalitsiooni moodustada. ●

Terviseamet: kiirabireform ei halvenda abi kvaliteeti

Kiirabi teenusepakkujate ja piirkondade arvu vähenemine teeb asjaosalised ärevaks.

Merle Must
merle.must@epl.ee

Kuigi kohalikud omavalitsused ja haigla juhid on tundnud muret kiirabireformi tagajärgede pärast, pole terviseameti ega Eesti kiirabi liidu hinnangul muretsemiseks põhjust. Järgmisel aastal jõustuva uue kiirabibrigaadide teeninduspiirkondade arvu, paiknemise ja jaotuse kohaselt väheneb teenusepakkujate arv 24-lt kümnele suuremale piirkonnale ning brigaade tuleb juurde.

Kuna 15. veebruarini saavad kõik järgmisel aastal kiirabiteenust pakkuda soovijad osaleda riigihankel, siis alles selgub, millistesse haiglatesse millise piirkonna abivajajaid viima hakatakse. Terviseameti peadirektori asetäitja Üllar Kaljumäe sõnul ei tohiks sellist asja juhtuda, et patsient enam kohalikku haiglast ei jõua. Samuti pole Kaljumäe arvates otstarbekas kiirabi teeninduspiirkondi maakondadega siduda.

Seevastu Järva maavanema Tiina Oraste selgitusel lõhutakse Järvamaa reformiga kolmeks piirkonnaks, mis nõrgestaks seni kiirabiteenust pakunud Järvamaa haiglat. Ka kvaliteet peaks Oraste sõnul praegu kõigis kiirabiasutustes olema ühene, kuna kõik brigaadid on saanud samasugused koolitused. „Kui see nii pole, peab terviseamet ise peeglisse vaatama,” sõnas ta. Ka Eesti kiirabi liidu juht Ago Kõrgvee lausus, et regionaalne kiirabi on võimekam nii argipäevas kui ka kriisis. Tema hinnangul pööratakse suuremas kiirabiasutuses personali ettevalmistusele siiski rohkem tähelepanu.

Väikeste tegijate šansid

Hanketingimustega võetakse Järva maavanema sõnul väikestelt tegijatelt ära õigus kiirabiteenust pakkuda. Valga haigla juhi Marek Seeri väitelgi on see kummaline, kuid tema kavatseb kindlasti hankes osaleda ja sealt võitjana väljuda.

Terviseameti peadirektori sõnul suurematel pakkujatel eelist pole, kuna kandideerimisel ei nõuta kohe kiirabiautode, uute baaside ja töötajate olemasolu, vaid tuleb selgitada, kuidas kavatsetakse seda edaspidi teha. Olemasolev võimekus teiseendatakse ühe brigaadi või senise töömahu keskmisteks näitajateks.

Kümme kiirabiasutust pole kindlasti lõplik, kinnitas Kõrgvee. „Oleks optimaalne, kui Eestisse jääks neli kuni kuus kiirabiasutust koos suure arvu brigaadidega.” ●

Tallinn jätkab autojuhtide südalinnast tõrjumist

Linnaamet: fooritsükli viiesekundiline lühene-mine peaks panema autojuhte ette mõtlema.

Lauri Tankler
lauri.tankler@epi.ee

Tallinna transpordiamet avaldab linna südames autojuhtidele üha enam survet, pikendades juba ülehommest Viru ringi juures asuva valgusfoori tsükli viie sekundi võrra ühistranspordi kasuks. Transpordiameti liikluskorralduse osakonna juhataja Talvo Rüütelmaa sõnul võiks aeglustuv liiklusvoog Viru ringi ümber panna autojuhte enam mõtlema oma kaasliiklejate ja enda marsruutide peale.

Nimelt teatas Tallinna presiteenistus teisipäeval, et kuna

bussigraafikuid tihendatakse 7%, muudetakse ka Viru ringi fooritsükli busside kasuks. Pärast suvist bussiradade maalikampaaniat on liiklusvoog Narva maantee – Viru ringi – Pärnu maantee kandis muutunud tiptundide ajal nagunii üheks suuremaks pudelikaelaks. Paljud autojuhid on Narva maanteelt tulles hakanud kasutama võimalust sõita Liivalaia tänavat pidi ümber, aga see on omakorda kiilunud tiptundide ajal kinni sellegi suure tänavana.

Viru ringil maa-alusest bussiterminalist väljasõitvate busside jaoks seniste 60- ja 90-sekundiliste fooritsükli pikendamine ähvardab tekitada veelgi suuremaid seiskaid, mille tõttu on linn autojuhte üles kutsunud seda piirkonda üldse vältima, kui just

Kui Viru ringi läbilaskevõime kahaneb, suurenevad ummikud Tallinna kesklinnas veelgi.

Foto: Vallo Kruuser

sõidu sihtkoht pole konkreet-selt seal.

„Ilmselt on see koht praegu maksimaalse kasutusega ja kui seal vähendada valgusfoo-

hakkama, kustkaudu nad läbi kesklinna sõidavad.

Tema sõnul sõltub ühe valgusfooritsükli läbilaskevõime paljudest faktoritest – millised on juhid, autod, ilmastik (kas on libe või mitte). „Kui me võtame autojuhilt 60 sekundist viis sekundit ära, siis ainult selle viie sekundiga tekivad tõsised järjekorrad,” nentis ta.

Rüütelmaa kinnitas, et pealinnas on praegu valgusfoorid ikkagi timmitud nii optimaalseks, kui vähegi võimalik on. „Kui me võtaks kuskilt küm-

me sekundit maha ja midagi ei muutuks, siis peaksime hakkama uurima, mida me oleme valesti teinud,” ütles ta. „Kui me muudame ristmikel foorirežiimi, siis me näeme kohe, kuidas see [liiklust] mõjutab.”

Mõelge läbi alternatiivid

Rüütelmaa sõnul kasutavad pealinna autojuhid siimaani Viru ringi läbisõiduks, mistõttu ta kutsub üles otsima alternatiivseid marsruute. „Me ei räägi siin nendest, kes lähevad Viru tänavale,” selgitas ta, tuues esile just selle, mis punkte läbitakse siis, kui on vajadus jõuda ühest linna otsast teise.

Rüütelmaa tõi näiteks inimesed, kes on helistanud ja öelnud, et sõidavadki meelega Viru ringilt läbi, sest nii jõuavad kaks minutit kiiremini näiteks Pääskülalt Lasnamäele. Järvevana tee ja Suur-Sõjamae kaudu oleks ka võimalik sinna jõuda, aga tiptunnil on praeguse Tartu maantee ehitusobjekti tõttu seal samuti suur liikluskorrumus. „Nende jaoks, kellel on vaja minna kesklinna, pole transiitliikleja taoline valik ju õiglane. See on liiklejate omavaheline küsimus – peaks teistega rohkem arvestama,” seletas Rüütelmaa. „Täna selle peale väga ei mõelda.”

Vähendage punnkõhtu

Vihkasin igat üleliigset kilogrammi oma kehas!

Chili Burn™ päästis Helene meeleheitest

«Ma olen väga üllatunud, kui hästi Chili Burni tabletid toimivad.»

See on hea uudis kõikidele tüsedatele inimestele. Nüüd saate vabaneda kogunenud rasvast ja ülekaalust oma elustiili ja toitumist erilist muutmata. Üheaastases tsillipipras leiduvad ained ning muud bioloogiliselt aktiivsed taimeekstraktid kiirendavad ainevahetust ja põletavad kaloreid, aidates vabaneda üleliigsetest kilodest.

«Olen väga aktiivne inimene ega ole kunagi olnud laisk. Ent mind haarab lootusetus, kui näen kiire ainevahetusega inimesi, kes võivad endale kõike lubada ilma kaalus juurde võtmata,» jutustab Helene.

Nägin välja nagu rase

«Ma armastan head toitu ja veini nautimist. Aastaid võitlesin oma harjumustega, üleliigse kehakaaluga ja punnis kõhuga, mistõttu nägin välja nagu rase. Proovisin kõike, kuid sellele vaatamata olin lootusetu, tige ja väga pettunud...»

Sain oma liigsest kehakaalust tõepoolest lahti!

«Ükskord lugesin ajakirjast Chili Burni tablettidest. Tavaliselt ei söö ma väga võrtsikat toitu, kuid nüüd tunnen ennast palju paremini, kui sünn midagi teravamat. Lisaks tean, et üheaastane tsillipipar võib kiirendada ainevahetust ning seda on isegi tselluliidivastaste ihupiimade koostises. Kui sain teada, et Chili Burni tablettide koostises on üheaastane tsillipipar ja teisi bioloogiliselt aktiivseid aineid, ruttasin

kohe lähimasse apteeki ning ostsin ühe paki neid tablette. Ja siis juhtus midagi!»

Kaal tõenduseks

Juba mõnda aega kasutan Chili Burni tablette ja sünn veidi vähem. Lõpuks olen avastanud selle, mis mulle kõige paremini sobib ja tõesti toimib! Võtsin kaalust maha ning tundub, et see uuesti enam ei tõuse. Punnis kõht kadus ära, pärast söömist ei teki kõhupuhitust ja ma ei tunne ennast raskena. Enesetunne on fantastiline ning ma näen suurepärase välja, sest nüüd võin kanda number väiksemaid riideid!

Suurepärase kogemus

«Chili Burn oli ja on minu jaoks hämmastav kogemus. Alles nüüd saan aru, kui õnnelikuks teeb hea väljanägemine. Ma ei kavatse enam kunagi tüse olla. Plaanin nende tablettide tarvitamist kindlasti jätkata!»

Põhjus, miks Chili Burni tabletid nii tõhusad on

Põhikomponendina üheaastase tsillipipra ekstrakti sisaldavad tabletid on välja

töötanud Rootsi firma New Nordic teadlased. Tootmisel on kasutatud ka teiste taimede, sh roheline tee ekstrakti, mis on rikas bioloogiliselt aktiivsete ainete – katehiinide poolest. Teadusajakirjas Obesity (Rasvumine) avaldatud kliinilised uuringud näitasid, et needsamad aktiivsed ained, mis on Chili Burni tablettide koostises, aitavad tõhusalt vähendada rasvakogust kehas ning seega vähendavad ka kehakaalu.

Kuum tunne

Chili Burni tabletid ei tekita võrtsikatele roogadele omast kõrvetustunnet, ebameeldivat kuumust ega higistamist. Vastupidi, juba pärast esimese tableti võtmist kogete tõenäoliselt meeldivat soojustunnet ja tajute, nagu hakkaksid rasvad põlema. See on ainulaadne ja uuenduslik kontsentreeritud taimeekstraktide kompleks. Chili Burni tabletid aitavad kiirendada ainevahetust, rasvade põletamist, vähendades punnkõhtu ja kehakaalu. Ära lükka proovimist edasi, kõige parem on alustada kohe!

Kust saab Chili Burni tablette

Chili Burni tablette saab osta apteegist või tootja kodulehelt www.newnordic.ee.

Kas teil on küsimusi?

Lisainfot saab telefonil 684 3838 või külastades tootja kodulehte www.newnordic.ee.

Ettevõtte New Nordic kõigil preparaatidel on hõbedase puu logo. Hõbedane puu pakendil – see on garantii, et preparaat vastab New Nordic kõige kõrgematele kvaliteedi ja ohutuse standarditele. New Nordic hoolib ümbritsevast keskkonnast ja inimestest.

Üht osa EMO patsiente ootab lähiajal ilmselt ees hinnatõus

Kui tänasest suurenes mõne haigla visiiditasu, siis PERH kavandab tasulist traumapunkti.

Anna-Liisa Villmann
anna-liisa.villmann@ep.lee

Põhja-Eesti regionaalhaigla (PERH) erakorralise meditsiini osakonnas (EMO) olid eile pärastlõunal harjumuspärase üle tunni aja venivad ootejärjekorrad. Oma korda ootasid teiste hulgas kaks noort meest. Ühes ruumis tunkedes mees, kes vajas peahaava õmblusi, sest chitusel oli „midagi pähe kukunud”. Teises noormees, kes kurtis kurguvalu ja kelle oli EMO-sse suunanud perearst, kuna „eriarsti järjekorrad olivat liiga pikad”.

Just kurguvalu üle kurtjad peaksid tulevikus abi saamiseks kukrut kergendama.

Järjekordade leevendamiseks töötab haigla välja skeemi, kus nina-, kurgu- ja kõrvavaluga EMO-sse pöördunud peaksid visiidi eest maksma. See tähendaks viieeurose visiiditasu asemel „täiendava tasulise teenuse osutamise” eest 35–40-eurost väljaminekut. Aga ainult juhul, kui nad ei vaja vältimatut abi. Patsientidele jääks valik, kas pöörduda

de pikkuseks ja taoline perearstiteenuse osutamine võib ohtu seada realselt vältimatut abi vajavad patsiendid,” selgitas ta.

Veel pole päris selge, kas PERH tohib sellist otsust oma-päi langetada. Enne konsulteerib regionaalhaigla nii sotsiaalministeeriumi, patsientide esindusühingu, haigla nõukogu kui ka teiste koostööpartneritega. Sotsiaalministeeriumi tervishoiuosakonna juhataja Heli Paluste märkis, et tasuliste tervishoiuteenuste osutamise täpsed reeglid ja piirangud on kirjas ravikindlustuste seaduses.

Teised kaasa ei lähe

Riigikontrolli auditi järgi oli protsendiliselt enim põhjendamata patsiente [neid, kelle probleem kuulub EMO arsti hinnangul perearsti kompetentsi] PERH-is – 43,6% – ning 37,1%-ga järgnes Pärnu haigla, mille kommunikatsioonspetsialisti Eda Amuri sõnul

perearsti juurde või nõustuda tasulise teenusega.

Põhja-Eesti regionaalhaigla juhatuses esimehe Tõnis Alliku sõnul on nende haigla traumapunkti pöördujate arv aastast aastalt suurenenud. „EMO-s on ka päevi, kus pöördujaid on 300 ringis. Järjekorrad on muutunud mitmete tundi-

Perearstiteenuse osutamine võib ohtu seada vältimatut abi vajavad patsiendid.

Eile oli PERH-i erakorralise meditsiini osakonnas taas tunnipikkune järjekord.

Foto: Karin Kaljuläte

Hinnatõus haiglates

Täna jõustuv ravikindlustuse seaduse muudatus võimaldab kõigil haiglatel tõsta patsientide visiiditasu ja voodipäevatasu. Senini oli lubatud visiiditasu ülempiir 3,2 eurot (nüüd viis eurot) ja voodipäeva tasu maksimum 1,6 eurot (nüüd 2,5 eurot).

•• Täna jõustuvad nii visiidi-

•• Ida-Tallinna keskhaigla nõuab patsientidelt samaväärseid tasusid alates 1. veebruarist.

•• Põhja-Eesti regionaalhaigla tõstab esialgu ainult visiiditasu, voodipäevatasu ei kalline.

•• Tartu ülikooli kliinikumis ja Lääne-Tallinna keskhaiglas on visiidi- ja vooditasude maksu-

muse teema alles arutusel.

Elektriautosid sai parkimissoodustuse jaoks liiga palju

Rohelise pealinna idee autor Jüri Ratas toetab elektriautode parkimissoodustuse kaotamist.

Tuuli Jõesaar, Merle Must
uudised@ep.lee

Maanteeameti andmeil oli möödunud aasta lõpu seisuga Tallinna registreeritud u 157 500 autot. Elektriautosid on Tallinnas 156 ehk u 0,09% autode koguarvust. Kuigi linnavalitsus ilmselt ei eelda, et tasuta parkimise korral püüaks suur osa 157 500 autojuhist südalinna parkima trügida, näib ta seda kartvat elektri-auto omanikest.

Nimelt lubas linnavalitsuse varasem määrus elektriautodel tasuta parkida kesklinna avalikul tasulisel parkimisalal. Uuest aastast aga saavad elektriautod tasuta parkida vaid kesklinna tsoonis, kusjuures samal ajal laiendati südalinna tsooni kesklinna arvel.

„2012. a suvel kasvas olulisel määral elektrisõidukite

arv, 26-lt sõidukilt 156-le. Uue määruse ettevalmistuse käigus arutati elektrisõidukitele soodustuste laiendamist, kuid jäadi algse ehk kesklinna parkimistsoonis tasuta parkimise juurde, sest parkimiskohti on südalinnas ainult 700–750 ja pikka tasuta parkimist ei saa siin ette näha, sest kõikidel linnakodanikel peaks olema võrdne võimalus kasutada vajadusel linnaruumi oma asjatoimetustel,” selgitas Tallinna transpordiameti linna transpordiosakonna juhataja Ruth Pärn.

Ratas: otsus oli kaalutletud

Keskerakonna poliitik Jüri Ratas on Euroopa rohelise pealinna idee autor. Seega võiks ühest küljest eeldada, et ta toetab elektriautode parkimissoodustust, teisalt aga kuulub ta Keskerakonda, mis on Tallinna valitsuspartei. Elektriautode parkimise teemal Eesti Päevalehe küsimustele vastates eelistas ta toetada Tallinna linnavalitsuse seisukohta. „Olles linnasüsteemis tööta-

nud, tean, kui hinnalised on parkimiskohad kesk- ja südalinnas. Tuleb arvestada, et elektriautode osakaal on tõusnud, neid on üle poole tuhande, mis on juba suur hulk. Parkimissoodustuste vähendamine oli kaalutletud otsus ja see, et kesklinn jääb tasuta parkimise alaks, on hea,” ütles Jüri Ratas. „Elektriautode parkimissoodustuste kaotamisest on näiteks sadu kordi olulisem see, et näiteks kaks aastat tagasi ehitati välja terve linna kanalisatsioon,” leidis ta. „Teiseks on Tallinn välja tulnud tasuta ühistranspordiga, mis on selgelt roheline mõtteviis. Väljakutsed selleks, et Tallinn võiks olla 2018. aastal Euroopa roheline pealinn, on tõsisemad ja teravamad kui elektriautode parkimine – näiteks õhu- ja müraaste ning ühistranspordi küsimused.”

Eagle Visionis nüüd eriti HEAD HINNAD!

Prilliraamid -25% kuni -50%

Uduvastase kattega Tokai prilliklaasid -25%

Essilor Physio progresseeruvad prilliklaasid -25%

Päikesepriidid -50% (v.a uus kollektsioon, Oakley ja Bvlgari)

TALLINN
Pärnu mnt 10
telefon 627 0110
E-mail: parumnt@eagle-vision.ee

Endla 12
telefon 662 1150
E-mail: endla@eagle-vision.ee

Paldiski mnt 102 (Rocca al Mare kaubanduskeskuse 1. korrusel)
telefon 665 9105
E-mail: rocca@eagle-vision.ee

TARTU
Tasku keskus, Turu 2
telefon: 733 3938
E-mail: tartu@eagle-vision.ee

Lõunakeskus, Ringtee 75
telefon: 731 5638
E-mail: lounakeskus@eagle-vision.ee

RAKVERE
Põhjakeskus, Tõrremäe
telefon 326 0500
E-mail: rakvere@eagle-vision.ee

PÄRNU
Rüütli 39
telefon 445 1900
E-mail: parnu@eagle-vision.ee

Kaubamajakas, Papinildu 8/10
telefon 445 5979
E-mail: kaubamajakas@eagle-vision.ee

EAGLE VISION
Elu on vaatamist väärt
www.eagle-vision.ee

Eesti Päevalehe üleskutse: otsime üles märkamata kangelased

Toome sünnimaa sünnipäevaks ajalehte lood teenimatult varju jäänud tublidest tegijatest.

Rein Sikk
vanemtoimetaja

Luban, et Eesti Vabariik saab oma 95. sünnipäevaks Eesti Päevalehelt kena kingituse. Nimelt veebruaril algusest alates igas lehes ilmuma hakka-va sarja „Märkamata kangelased”. Need lood tutvustavad lugejatele teenimatult varju jäänud väärt inimeste tublisid tegusid ja naksakaid mõtteid. Kiituseks tegijatele, aga ka innustuseks eeskuju võtjatele.

Nüüd aga palun headelt lugejatelt selleks ettevõtmiseks abi, et oskaksime paremini märgata märkamatuks jäänuid. Andke neist kaaskodanikest, kaasmaalastest nüüd julgesti teada! Eestimaa on ju tublisid inimesi tulvil. Paraku on elu just nii karm, et ühtele jagub rohkem rambivalgust ja tähelepanu kui teistele. Nüüd otsimegi varju jäänud inimesi.

Kirurg pälvib au ja kuulsuse, anestezioloogi ega õdesid me ei tunne.

Rohkesti näiteid

Näiteks koor koos dirigendiga pälvib au ja kuulsuse, aga koori hääleseadja, kontsertmeister, kes lauljad laulma õpetab, me paraku ei tunne. Muuseum pälvib unikaalsete kogude eest au ja kuulsuse, aga vanavara alleshoidjaid ja kokkukoo-

gujaid, rariteetide ajahamba puremise eest päästjaid me ei tunne. Ralliäss pälvib au ja kuulsuse, tema sõiduki mootorimehaanikut me ei tunne. Ka pärjatud tippsoortlaste masseerijad ja tohtrid kipuvad pigem

varju jääma.

Kirurg pälvib au ja kuulsuse, patsienti operatsiooniks ette valmistanud anestezioloogi ega õdesid me ei tunne. IT-firma pälvib uue programmi eest au ja kuulsuse, süsteemi kokku kirjutanud programmeerijaid me ei tunne. Poliitik pälvib

au ja kuulsuse, temale kõnede kirjutajat ja kohtumiste ettevalmistajat me ei tunne. Linna napea pälvib kena linna eest au ja kuulsuse, aga selle linna kojameest, kes varavalgest

hilisõhtuni tänavaid pühib, me ei tunne.

Arhitekt pälvib kena maja eest au ja kuulsuse, aga tublisid maalreid ja krohvijaid, kes ilul lasevad välja tulla, me ei tunne. Kirikuõpetajat, hingeminevate jutlustega pastorit tunneme ja kiidame, aga mida teame kellalööjast ja kirikumehest, kelle tegevuse najal pühakoda püsib ja kes surnuaedagi hooldab? Hindame väärt kollektisiooniga raamatukogu, kogu eluaja seda hooldanud, kasvatanud koguhoidjat aga märkame vähem. Näiteid on hulgi.

Piirideta otsing

Soovingi nüüd lugejate abiga leida märkamata kangelasi nii meeste kui ka naiste hulgast, nii noorte kui ka vanade seast, nii maalt kui ka linnast, nii kodu-Eestist kui ka miks mitte võõrsilt. Kindlasti ei pea kõik kangelased olema üksnes eestlased. Ainsaks piiriks on tublid, erilised, seni tähelepanuta jäänud teod ja väärt mõtted Eesti maa ja rahva hüvanguks, kohaliku kogukonna eduks.

Koos lugudega valmib meie kangelaste olulistest mõtetest ka Eesti sünnipäevakõne, mida saab lugeda 23. veebruaril Eesti Päevalehest. ●

Kes on märkamata sangar?

Otsin tublisid ja tarmukaid, kuid varju jäänud väärt inimesi, kelle teod ja toimetamised on Eestimaa paremaks, helgemaks, säravamaks muutnud.

Teatage neist mulle e-postiga rein.sikk@epi.ee või tava-

postiga Tallinna 15, Rakvere. Olen kättesaadav Facebookis. Soovija võib ka helistada 501 2487. Meie koostööst veebruaris sündiv lugude sari „Märkamata kangelased” on sünnipäevakingitus sünnimaaale.

Energeetikute ja Narva elektriijaamade vaheline tüli nihkub streigile lähemale

Narva elektriijaamad allkirjastasid ametiühingutega lahkavamate protokollide.

Urmas Jaagant
urmas.jaagant@epi.ee

Narva elektriijaamad alustasid ametiühingutega kollektiivlepingu läbirääkimisi mul- lu oktoobris. Kokkuleppele ei ole jõutud palgatõusu suurus- ses. Nimelt soovivad elektriija- made töötajad 20%-list põhi- palga ja 12%-ist tulemustasude tõusu. Elektriijaamad aga on pakkunud palgatõusu 6,2%.

Kaevurite ja energeetikute sõltumatu ametiühingu esimees Vladislav Ponjatovski ütles venekeelsele Delfile, et riik lüpsab oma sponsorit Eesti Energiat, mis omakorda on muutnud oma töötajad, eriti kaevurid, orjadeks. Kui kokkuleppele ei jõuta, tuleb streik, lubas Ponjatovski. „See ei saa olema ühepäevane ega ainult kaevurite streik. Streikima hakkab terve grupp,” sõnas ta.

Eile allkirjastati Eesti Energia Narva elektriijaama- de ametiühingu, Narva Ener- gia ametiühingu ning kaevu- rite ja energeetikute sõltumatu ametiühinguga lahkavamate

protokoll. Nüüd võivad osali- sed pöörduda riikliku lepitaja poole. Senine kollektiivleping muutus tähtsatuks ja pooled peavad selle tingimusi täitma, sealhulgas säilitama töörahu. Kollektiivleping kehtib seni, kuni üks pool avaldab soovi sellest taganeda või kuni sõl- mitakse uus leping.

1396 eurot on liiga vähe

Narva elektriijaamade juht Tõnu Aas ütles Eesti Päevale- hele, et streigist on seega veel vara rääkida, enne tuleb koos ametiühingutega läbida kõik vaidluse etapid. „Ametiühin- gute nõue ulatub kuni 32%-ni.

Narva elektriijaamadel ei ole võimalik rahuldada ametiühin- gu palganõudmisi,” tõdes ta.

Narva elektriijaamad on Aasa sõnul praegu olukorras, kus kulud kasvavad, aga tulud on muutunud ebastabiilseks. „Keskonna- ja ressursitasude tõus ning odavaima taastuv- energia tootmise lõpetamine Narvas suurendavad meie toot- miskulusid,” selgitas ta.

Narva elektriijaamade tea- tel oli töötajate keskmine palk 2012. aastal 1396 eurot. Ener- geetika valdkonnas üldiselt oli inimeste ja oskustöölise- te Eesti keskmine palk 2012. aastal 1227 eurot. ●

Tugev D-vitamiin! Kergesti neelatavad päikesevitamiini pärlid

- 19,5 µg (780 IU) D₃-vitamiini
- lahustatud külmpressitud oliiviõlis, mis tagab hea imendumise
- väike ja kergelt neelatav želatiinkapsel
- aitab hoida luid, hambaid ning immuunsüsteemi talitlust normaalsena
- 1 kapsel päevas igas R-tähega kalendrikuus
- pakendis 40 kapslit
- orienteeruv hind 5.30€

**Pakkumine kehtib
hästivarustatud apteekides.**

Taani kvaliteettoode firmalt
Pharma Nord
www.pharmanord.ee

MALI PROBLEEM

Aafrika Liidu eesistuja Thomas Boni Yayi kutsus NATO riike saatma väed võitlema Malis võimust võtvate islamistidega, sest seal tuleks sekkuda samuti, kui tehti Afganistanis. **EPL**

USA-S OLI 2012 AJALOO KÕIGE SOOJEM AASTA

USA riiklik kliimaandmete keskus avalikustas 2012. aasta ilmaolusid kokkuvõtva raporti, milles tõdetakse, et nii kuumaaastat pole USA-s varem nähtud. „Eelmine aasta oli kõige soojem ala-

tes 1895. aastast, millest algavad üleriigilised kirjepandud andmed,” märkis valitsusagentuur. „2012. aasta keskmine temperatuur oli 0,6 °C soojem eelmisest rekordilisest, 1998. aastast.” **EPL**

POOLA SÕDURID SÕJAKURITEGUEDEGA KOHTU EES

Neli Afganistanis sooritatud sõjakuritegudes varem õigeks mõistetud Poola sõjaväelast astuvad ülemkohtu ette. Poola kohus mõistis 2011. aasta juunis seitse sõjaväelast neile

süüks pandud Afganistani sõjakuritegudes õigeks, sest kohtu arvates nappis asitõendeid. Sõjaväeprokurörid jäid vastupidisele seisukohale ja kaebasid otsuse ülemkohtusse. **ERR**

Chávezi lähemad semud hakkavad patrooni kaotama

Venezuela president on haiglas, inauguratsiooni asemel toimub toetusmeeleavaldus.

Kaivo Kopli

kaivo.kopli@epl.ee

Täna on päev, mil Venezuela põhiseaduse järgi tuleb parlamendi ees ametisse vannutada sügisel tagasi valitud president Hugo Chávez. Paari päeva eest aga teatas parlamendi esimees asepresidendi nimel, et kehva tervise tõttu ei saa Chávez kohale ilmuda ja inauguratsioon on millalgi hiljem.

See avaldus tegi lõpu spekulatsioonidele, kas Kuuba arstide hoole all neljandast vähioperatsioonist erinevatel andmetel toibuv, tüsistustes vaevlev või koomasse langenud Chávez ilmub sel päeval välja või mitte.

Õli tulle valamine

Ühtlasi valas see õli tulle vaidlustes, kas põhiseadus võimaldab inauguratsiooni edasi lükata, kes peaks ilmselt tegevusvõimetu Chávezi asemele asuma ja millal tuleb korraldada uued valimised.

Inauguratsiooni asemel kutsus valitsus ja valitsev partei rahvast pealinnas masimeeleavaldustele, ilmutamaks toetust toetust presidentile, kes bravuurikalt ja enda hinnangul revolutsiooniliselt on juhtinud seda naftarikast maad 1999. aastast saadik. Caracasesse on oodata ka mit-

Seltsimehed-revolutsioonärid septembrikuisel kohtumisel Havannas: (vasakult paremale) Boliivia president Evo Morales, Venezuela president Hugo Chávez ja Kuuba president Raul Castro

Foto: AFP / Scanpix

reetset abi, nagu näiteks saatnud naftalaadungeid Süüriasse ja Valgevenes, lääne sanktsioonidest mõistagi välja tegemata kaubelnud Iraaniga. Kuid enamik tema toetusest on olnud rohkem sümboolne, olgu selleks siis Iraagi presidendi Saddam Husseini külastamine enne sõda või kiidulaulud Liibüa liidri Muammar Gaddafi tole viimastel päevadel.

Meeldejääv oli küllap see, kuis Chávez kuulutas New Yorgis ÜRO kõnepuldis president George W.

Bushi saatanaks, kuid ega sellest siis midagi muutunud. Nii võibki Chávezi pidada maailmapoliitikas rohkem sõnamestriks kui tegedemeheks. Ei ole ta erinevalt Fidel Castrost külma sõja ajal saatnud oma sõdureid välismaistesse konfliktikolletesse ega andnud väljaõpet marksistlikele geriljadele võitluseks parempoolsete valitsejatega nende kodumaal. Tuumarelvaprogrammi ta käsile ei võtnud ja igal võimalusel USA torkimisest ja tõgamisest hoolimata on ta Venezuela nafta sinna ikka müünud. **•**

Kõige rohkem kaotab Kuuba

Venezuelast eriti sõltuv on Kuuba, mille (majandus)režiim oleks võibolla juba ammu täiesti kokku varisenud, kui mitte Chávez poleks võimule saanud. Peagi pärast seda kuulutas Fidel Castro Chávezi oma ürituse jätkajaks Ladina-Ameerikas ning vana ja noorem revolutsionäär said suurteks sõpradeks.

Nüüdseks saab Kuuba Venezuelast soodustingimustel päevas enam kui 100 000 barrelit naftat, millega kaetakse 60% energiavajadusest. 2011. aastal ulatus Kuuba 20 miljardi dollari küündivas väliskaubanduses Venezuela osakaal 8,3 miljardini. Venezuelas töötab 40 000 kuubalast, lausenamik neist meditsiinivaldkonnas. Kuuba maksab odava nafta eest meedikuid Venezuelasse saates.

Riikidel on üle 30 ühisettevõtte kalanduse, sadamate, põllumajanduse, terase- ja naftatööstuse ja hotellinduse vallas. Venezuela pankade laenudega on käivitatud Kuubal kümneid arendusprojekte.

Võimuvaakum ja põhiseaduslik kriis

Kaivo Kopli

kaivo.kopli@epl.ee

Chávezi lähikonna arvates tuleb presidendile anda aega tervenemiseks, et ta siis ametisse vannutada põhiseaduse 231. artiklile tuginedes. Selles on sätestatud, et presidendiks valitu peab astuma ametisse „põhiseadusliku perioodi” (sisuliselt oma ametiaja) esimese aasta 10. jaanuaril, andes vande parlamendi ees. Kui aga mingil põhjusel ei saa anda vannet parlamendis, siis tuleb seda teha ülemkohtu ees.

Erinevalt valitsuse ekspertidest on teised arvamused, et vande andmise võimalus ülemkohtu ei tähenda siiski, et seda võiks teha muul ajal kui sätestatud 10. jaanuaril. Edasi on aga põhiseadust võimalik tõlgendada kaheti, kas tegemist on presidendiks valitu „absoluutse puudumisega” või „ajutise suutmatusega ametikohuseid täita”.

Kui presidendiks valitu „absoluutne puudumine” on tuvatatud enne tema ametisse vannutamist, tuleb 30 päeva jooksul korraldada uued valimised.

Segane asi

Asja võib ajada aga ka segasemaks. Nimelt, kui „absoluutne puudumine” juhtub „põhiseadusliku perioodi” esimese nelja aasta jooksul, siis tuleb samuti korraldada uued valimised 30 päeva jooksul, kuid presidendikohuseid täidab kuni uue inauguratsioonini asepresident.

Tema jääb 90 päevaks võimuasemikuks ka siis, kui president on „ajutiselt suutmatu”, ja parlamendi otsusega saab kohusetäitmist pikendada veel 90 päeva võrra.

Siin on aga kaks küsimust: kas „põhiseaduslik periood” saab alata ka ilma presidendiks valitu ametisse vannutamiseta ja kas saab tunnistada „ajutiselt suutmatuks” presidendi, kelle ametiaeg on lõppenud. **•**

Dreamliner lühises

Hispaania halva panga suured varad

Hispaania valitsus lõi hädasolevate riigistatud pankade aitamiseks spetsiaalse nn halva panga, kuhu koguti pankade bilansse puhastades nn toksiline vara. Teisisõnu on tegemist pangalaenu tagasimaksmisega hätta jäänud inimestelt ära võetud kinnisvaraga.

Hispaania päevaleht ABC arvutas kokku, et sellest „halvast pangast” on nüüd saanud Euroopa suurim kinnisvarafirma.

Rahvusliku varade haldamise agentuuri nime kandva asutuse bilansis on hinnanguliselt juba 36,7 miljardi euro eest kinnisvara. Seda on kolmandiku võrra rohkem kui Euroopa suurimal erakätes oleval kinnisvarafondil Unibail-Rodamcol.

Eeldatakse, et valitsuse loodud agentuur võtab üle veel vähemalt 4,5 miljardi euro eest vara neljalt pangalt, kes lähitulevikus saavad Euroopa abifondidest kapitalisüsti. **• EPL**

Chávez on bravuurikalt ja revolutsiooniliselt juhtinud Venezuelat 1999. aastast.

meid Lõuna-Ameerika liidreid ja riikide kõrgeid esindajaid, kes vähem või rohkem Chávezi ilmselt lavalt lahkumisest kannatavad. Kindlasti peaksid kohal olema Boliivia president Evo Morales ja Uruguay riigipea Jose Mujica. Kaugemadki sõbrad nagu Iraani president Mahmoud Ahmadi-nejad, Valgevene liider Aljaksandr Lukašenka ja Süüria president Bashar al-Assad on ilmselt juba pidanud leppima teadmise, et kaotavad oma silmatorkava toetaja.

Aastate jooksul on Chávez neile andnud mõningast konk-

MICHAEL BLOOMBERG KIITIS EDGAR SAVISAART

New Yorgi linnapea Michael Bloomberg (pildil) ütles väljaandele Capital, et ideaalile lähenev ühistranspordi süsteem peaks olema ligipääsetav kõigile. Just selline on tema hinnangul ühistranspordis Edgar Savisaare juhitud Tallinnas, kus 1. jaanuarist kehtib tasuta sõiduõigus. Bloombergi arvates võiks see süsteem teoks saada ka New Yorgis. **EPL**

APPLE PLAANIB ODAVAT IPHONE'I

Apple on väidetavalt asunud tõsiselt tööle, et tuua iPhone'i kõrval lettidele ka odavam telefon. Apple on juba aastaid kaalunud odavama telefoni tootmist, kuid Wall Street Journali andmeil

saab see plaan nüüd selgemaks. Apple'i pressiesindaja ei olnud nõus kommenteerima, kuid on tõsiasi, et ettevõtte kaotab turuosa odavamatele Androidiga varustatud telefonidele. **ERR**

TALLINNA SADAMA REKORD

8,84 miljonit reisijat ehk 4,3% enam kui 2011. aastal läbis eelmisel aastal Tallinna sadamat. See on ajalooline rekord. Tänavu oodatakse üheksa miljoni piiri ületamist. **EPL**

Eestlaste ravim kingib vähihai

AS-i Kevelt juhatusel liige Allan Ahtloo jälgib, kuidas analüütik Tatjana Knjazeva ettevõtte laboris ainetest proove võtab.

Mustamäe teaduspargis valmib esimene rahvusvaheliselt turustatav Eestis loodud vähiravim.

Andres Reimer
andres.reimer@epl.ee

Kui arst ütleb teie lähedasele, kes põeb emakakaelavähki, et tal on elada jäänud vaid kaks kuud, võib AS-is Kevelt loodud ravim kinkida haigele veel 10–12 kuud. Tervele inimesele näib aasta väga lühikeseks ajaks, kuid elu eest võitlev vähihaige on valmis uue lootuse eest andma ära varanduse.

Tallinna ja Peterburis asuva emafirma Pharmsynthezi teadlaste ühistöö viljana sündinud ravim Virexxa ootab praegu Ameerika Ühendriikide ja Euroopa ravimiametist kinnitust, mida loodetakse 2014. aasta alguseks.

„Meie ravim on mõeldud emakakaelavähi 3.–4. staadiumi haigetele,” rääkis Kevelt juhatusel liige Allan Ahtloo.

„Praegu on selle haiguse vastu maailmas kasutusel kaks ravimit. Tegemist on oma olemuselt mürkidega, mille suhtes organism saavutab mõne kuu ga immuunsuse. Meie ravim veenab piltlikult öeldes rakku uuesti avanema ja põhiravimit vastu võtma.”

Ettevõtte plaanib osta liini, mis suudab pakkida aastas kuus miljonit ampulli.

Vähiravimite tööstuses kujuneb ühe ravimidoosi tootmise omahinnaks ligi 10 eurot. Tootmiskuludele lisandub kuni kolme miljoni euro suurune investeering ravimi väljatootmiseks, testimiseks ja lubade saamiseks ravimiametitest.

Euroopas leitakse igal aastal ligi 23 000 emakakaelavähi juhtumit. See haigus asub teiste organeid purevate vähkide pingereas kaheksandal kohal. Suurimaks turuks peetakse aga Ameerika Ühendriike, mis on kujunenud maailma farmaatsiatööstuse kul-laväljaks.

Kui Kevelt saab oma ravimile müügiloa kinnituse Ameerika Ühendriikide ravimiametilt, mida tuntakse maailma kõige rangema hindajana, avanevad ettevõttele nii Ameerika kui ka Sõltumatute Riikide Ühenduse (SRÜ) turud.

Loodetavasti annavad ameeriklased Keveltile põhjuse oma tegevust Tallinna Tehnopolis otse Skype'i peahoone külje all juba 2014. aastal laiendada. Turuloa saabumisel ostab ettevõtte kohe tootmisliini, mis suudab pakkida aastas kuus miljonit ampulli

Kevelt toodanguriulist leiab ka raseduse ergutamiseks ette nähtud ravimeid.

elu pikendava ravimiga. Kevelti on 25 töötajaga väikefirma, kuid vähiravimi läbimurre kasvataks ettevõtte töötajate arvu kohe 45 inimeseni.

Kujuneb keskuseks

Pharmsynthezi kava kohaselt kujuneb Keveltist selle ärigrupi vähiravimite väljatootmise ja tootmise keskus.

Eesti ettevõtte eelistamiseks on kaks põhjust: esiteks asub see ettevõtte suure turu ja autoreiteetsete järelevalveorganitega Euroopa Liidus, teiseks töötavad Nõukogude-aegsest teaduste akadeemia keemia instituudist välja kasvanud ettevõttes oma ala parimad asjatundjad.

Unistuste plaani tõeks sa-

mise korral kujuneb ettevõtte tööriist selliseks, et igal aastal on vähemalt üks uus ravim järelevalveametites kinnitamisel ja kuni kuus ravimit väljatootamisel.

Kuue miljoni ampulli aastase tootmisvõimsusega ravimiliin kuulub farmaatsiamaa- ilmas väikese võimsusega seadmete hulka, kuid võimaldab

PEALINNA HINNATÖUSULIIDER ON PÕHJA-TALLINN

Tallinna linnaosadest oli suurim kinnisvaratehingute arvu, kogumaksumuse ja pinnaühiku hinnatõus Põhja-Tallinnas, selgus maa-ameti statistikast. Põhja-Tallinnas tehti mullu korteri-

tehinguid 2011. aastaga võrreldes 44% rohkem ja 60% suurema kogumaksumusega. Põhja-Tallinna korterite keskmine ruutmeetri hind kerkis 11,5% – 1036 euroni. **Delfi**

LÄTI EUROMÜNTIDELE KULUB HIIGELSUMMA

21,4 miljonit eurot läheb Lätis tõenäolise euroalaga liitumise tõttu maksma Lätis sümbolitena euromüntide vermine ja eurokupüüride trükkimine. See on ka euro-

le ülemineku kõige suurem kulu. Lätis sõlmis juba 2012. aastal Lätis sümbolitena euromüntide saamiseks lepingu Württembergi rahapajaga, kes on varem verninud Lätis juubelimünt. **Delfi**

EESTIT OOTAB EBAKINDEL AEG

Majandusanalüütik Maris Lau-ri kirjutab oma blogis, et see, mis toimub Eesti tööturul ja erainvesteeringutega, ideede nappus, avaliku sektori lühiajalised eesmärgid ja bürokratiseerumi-

ne näitavad, et Eestit võib ähvardada uus ummikseis, mis tähendab tööjõu kallinemist, tootmismahu vähenemist ja eelarveprobleeme (eelkõige sotsiaalsfääris). **EPL**

getele aasta

KOMMENTAAR

Virrexa toob Eestile läbilöögi

Erkki Truve

Eesti vähiuuringute tehnoloogia arenduskeskuse nõukogu esimees

Keveltis valmiva Virrexa näol on tegu esimese Eestis välja töötatud ja rahvusvaheliselt müüki saadeta-va vähiravimiga. Alates 1988. aastast on see tõenäoliselt esimene siin toodetud vähiravim.

Eesti ravimitööstusele tähendab Virrexa läbimurre, ehkki maailma ravimitööstuse seisukohalt on see niisutoode, mis on mõeldud kasutamiseks ühe konkreetse kasvaja teatud arengufaasis. Samuti pole selle ravimi turuosa maailma vähiravimite seas märkimisväärne.

Kuna Virrexa on valminud

suuresti välisomaniku rahalisel toel ja Peterburi teadlaste abiga, võib loota, et Keveltis tootmisbaasist võib tulevikus ka nn peavoolu vähiravimeid tulema hakata. Ainuüksi Eesti teadlaste ja kapitali abiga poleks see võimalik.

Meie arenduskeskuse liikmete seas on ka teisi farmaatsiaettevõtteid, kes võiksid olla sama edukad kui Keveltis.

Kui mõni Eesti ettevõtte oleks nii tubli ja suudaks ravimi välja töötada, siis edasiseks vajab ta abi väljastpoolt. Kolmanda faasi kliinilised uuringud on nii mahukad, et käivad Eestile üle jõu. Edasi minekuks vajavad Eesti farmaatsiaettevõtted nii finantsilisi kui ka intellektuaalseid investeeringuid.

Peterburi Pharmsynthezi tagant paistavad eestlaste kõrvad

Tehnoloogiaagentuur Rosnano pani eestlastega seotud ravimiarisse üle 20 miljoni euro. Kuna-gise Venemaa erastamisjuhi Anatoli Tšubaisi juhitava riikliku tehnoloogiaagentuuri Rosnano investeering tähendab, et Peterburis registreeritud farmaatsiaettevõtte Pharmsynthez kuulub suure majandusliku ja sotsiaalse potentsiaaliga ettevõtete hulka.

Vene meedia kinnitusel vajab Pharmsynthez investorite raha ennekõike uutele ravimitele müügilubade saamiseks. Ainuüksi Virrexa sisenemiseks Ameerika turule võib kuluda paar miljonit eurot.

Pharmsynthez on alates 2010. aasta sügisest Venemaa börsil RTS noteeritud ligi 130 töötajaga ettevõtte. Ettevõtte aktsianimi on LIFE. 2012. aasta lõpu seisuga oli suurimaks aktsionäriks ligi kahekolmandikulise osalusega Eestis registreeritud AS EPhaG. 75% AS-i EPhaG aktsiatest kuulub rahvusvahelisele investeerimisfondile Amber Trust II S.C.A. Ülejäänud aga investeerimispankur Kalle Norbergiga seotud ING Luxembourg SA-le. Viimati nimetatud ettevõtte omab Premia Foodsi, Baltika ja ka Ekspress Grupi aktsiaid.

Kui Pharmsynthezi direktorite nõukogu liikmed hääletasid mullu 14. detsembril aktsiakapitali laiendamise poolt, siis poolehoiuks tõstsid käe ka EPhaG-i esindanud eestlased Erik Haavamae ja Indrek Kasela.

„Kahjuks ei võimalda Pharm-

synthezi börsiettevõtte staatus meil Rosnano tehinguga seonduvat praegu täpsemalt kommenteerida,” ütles Haavamae, kes on EPhaG-i juhatuse liige ja samal ajal ING Luxembourg SA-le kuuluva Premia Foodsi finantsdirektor. EPhaG-i nõukogu liige ja Premia nõukogu esimees Kasela ei saanud loo valmimise ajal kommentaare jagada.

Rosnano kõrval, kes ostis Pharmsynthezi suletud emissioonist ligi 21 miljoni euro eest üle 37 miljoni aktsia, osales Ameerika ettevõtte Opko Pharmaceutical, omandades ligi kaheksa miljoni euro väärtuses ligi 14 miljonit aktsiat.

Musta hobusena ratsutas ettevõttesse Eestis Julia Kovalenko ainuomandis olev investeeringute ja konsultatsioonide osühing Finarte, omandades ligi 2,4 miljoni euro väärtuses üle nelja miljoni aktsia. Kovalenkoga ei õnnestunud loo valmimise ajal ühendust võtta.

Venemaa ajakirjanduse andmetel näitas Pharmsynthez eelmisel aastal nii käibe kui ka kasumi ligi 50%-list kasvu, mis asjatundjate sõnul põhines ravimitoru kasvamisel ligi veerandi võrra. Rambleri hinnangul maksid suletud emissioonil osalenud ettevõtte aktsia eest umbes 50% rohkem, kui on hinnanud börsiinvestorid. Sellise optimismi põhjusena näidatakse ennekõike Tallinnas valmiva Virrexa oodatavat edu.

Väo ristmiku raha läheb Jüri–Luige lõigule

Kuna Väo liiklussõlme projekt on peatatud ja selle rahastamine kandub EL-i järgmisesse eelarveperioodi, antakse Väo ehituseks mõeldud raha Tallinna ringtee tarbeks. Maanteeameti põhja regiooni direktor Kaupo Sirk selgitas, et Väo ristmikust vabaks jäänud eurorahaga ehitatakse neljarajaliseks Tallinna ringtee Jüri ja Luige vahele jääv lõik.

„Alustame Jüri ringist ja liigume Luige poole. Vahepeale jääb Kurna liiklussõlm, mis on väga intensiivse liiklusega, ehitatakse kahetasandiliseks,” sõnas ta ja kinnitas, et see projekt venima ei jää.

„Esialgses investeeringute kavas oli Kurna liiklussõlm sees, aga kuna teised projektid osutusid kallimaks, võeti see välja. Projekt oli järjekorras, ootamas rahastamist. Plaanime sinna 25 miljonit eurot,” selgitas Sirk.

Hange suveks

Suve keskpäigaks loodab maanteeamet hanke välja kuulutada ja aasta lõpuks lepingu töövõtjaga allkirjastada. „Olen kindel, et 2015. aasta lõpuks saab maantee valmis,” kinnitas ta.

Üliolulise Väo liiklussõlme projekti peatamist nimetas maanteeameti peadirektor Aivo Adamson suureks õppetunniks. „Praeguse lahenduse ni jõuti kompromisside läbi ja see rahuldab osapooli. Samal ajal kergitasid kompromissid märgatavalt liiklusohutuse riski,” tõdes ta. „Maanteeamet ei ole seda protsessi paraku ise juhtinud, meil ei ole lepingulisi suhteid projekterijaga. Oleme olnud eksperdi rollis ja rahastajad.”

Kolm kohta

Sirk tõi välja ristmiku kolm kohta, kus viimasel hetkel avastati, et seal ei pruugi veokid, mis ringteel liikujatele teed andes peatuvad, talvise libedusega liikuma saada. Rampide kallet hakati uurima alles siis, kui sügisel ja talvel jäid veokid ja bussid libedaga korduvalt Tallinnas ja Loo ristmikul liiklust takistama. Rampide järsud kalded tulenevad sellest, et ristmik on pressitud kitsale alale Tallinna linna ja Piritähe jõe Natura kaitseala vahele.

Maanteeamet võtab Väo ristmiku teemal nüüd ohjad rohkem enda kätte ja koostab eskiisid, mis oleks uue detailplaneeringu menetluse aluseks. **• Urmas Jaagant**

Inimesed peaksid kulutused paremini läbi mõtlema

Eilsel pangaliidu ja BNS-i korraldatud ümarlaval arutati paar päeva tagasi ilmunud finantskirjaoskuse uuringu tulemusi ja leiti, et eestlaste rahaline kindlustatus on suhteliselt väike, sest inimesed ei planeeri ega tee kulutusi oma võimetele vastavalt. Samuti ei harrasta paljud pikemaajalist planeerimist, et oma raha investeerida või kuhugi kasvama paigutada.

Kultused on suuremad

Uuringule vastanutest tunnistas 37%, et nende sissetulek ei kata kulutusi. Näiteks tõdes Swedbanki rahaasjade teabekeskuse juhataja Anne Kalberg-Sägi, et inimeste tarbimiskäitumisele ja rahakulutamisele on oma jälje jätnud buumiaeg, kui elustandard seati väga kõrgele, ja latti alla poole lastes tuntakse end ikka kehvemini. „Siis öeldaksegi, et raske on hakkama saada, ja ollakse pessimistlikud. Tege-

likult tuleks aga oma olukord uuesti üle vaadata ja vajadusi hinnata,” rääkis Sägi.

Ka SEB eraisikute suuna arendusjuht Triin Messimas nentis, et alati on raha vähe ja see on alati võimalik ära kulutada. „Iga kord kui me aga kliente nõustame, leiame kohti, kust kulusid saaks kokku tõmmata, seda raha siis säästa või kuhugi paigutada. Samas näitab ju uuring, et 63% saab oma kulutustega hakkama. Võrreldes Lätis või Leeduga on see protsent meil ikkagi palju kõrgem.”

Ümarlaval osalenud tarbijakaitseameti peadirektori Andres Sooniste sõnul peab mõtlema ka sellele, et kui keskmine sissetulek oleks kõrgem, oleks võimalik erinevaid säästmisvõimalusi tutvustada ja kergem vastavat haridust anda. Praegu ei saa paljud isegi head teadmiste korral neid kuskil rakendada, sest raha ei jää üle. **• Ann-Mari Nergi**

Tallinna Ettevõtlusamet

Tallinna Ettevõtlusamet avab

ETTEVÕTLUSTOETUSTE TAOTLUSTE VASTUVÕTU

Taotlusi võib esitada järgmistele toetusmeetmetele:

- praktikajuhendaja toetus
- uute töökohtade loomise toetus
- messitoetus

Taotlemise korrad ning taotlusvormid on kättesaadavad Tallinna Ettevõtlusameti ettevõtja infopunktis ja Tallinna kodulehel ettevotja.tallinn.ee

Praktikajuhendaja toetuse taotluste esitamise tähtajad on: 1. märts, 12. apr, 31. mai, 27. sept. **Uute töökohtade loomise toetuse ja messitoetuse** taotluste vastuvõtt toimub regulaarselt.

Taotlused palume esitada vastavalt kordadele ettevõtja infopunkti või digitaalselt allkirjastatult e-posti aadressile ettevotlus@tallinnlv.ee

Tallinna Ettevõtlusamet | Ettevõtja infopunkt
Vabaduse väljak 7, Tallinn | Tel 640 4219

Fotod: Rauno Volmar

Keveltis sellegipoolest hakata tootma ka vähiraviks mõeldud koopiaravimeid.

Praegu viis preparaati

Praegu toodab Kevelt kokku viit preparaati silmahaiguste raviks, sünnitustegevuse ergutamiseks ja perifeerse vere-soonkonna raviks, kinnitamis ootav vähiravim on kuues.

Virrexa projekti, mille kogumaksumuseks on ligi 520 000 eurot, võttis Kevelt 2011. aastal emaaettevõtte soovil üle Eesti vähiuuringute tehnoloogia arenduskeskuselt.

2011. aastal algas Keveltis ligi aasta kestnud omanikevahetus, mille käigus Pharmsynthez omandas ameeriklase Kirk Michael Maxey, Ivar Järvingu ja Nigulas Sameli osaluse. Omanikuvahetuse tulemusena muutus ettevõtte müügiportfell, vähenesid käive ja kasum, mis uute toodetega üritatakse mitmekordselt ületada. **•**

BUSSIRADEDEST

Ma luban, et seekord me anname sellest varakult ette teada, kui tuleb muutusi.

TALLINNA ABILINNAPEA TAAVI AAS (ERR)

ELEKTRIST

Lõppastmes maksavad sigaretid, viin ja riiklikud lennupiletid nii palju, kui riik tahab. Sama – elektriga.

RIIGIKOGULANE IGOR GRÄZIN (DELFI)

VEEL ELEKTRIST

Tarbijahinnaindeksi aastamuutuse suurim mõjutaja oli elektri, soojusenergia ja kütte 11,4%-line kallinemine, mis andis kogutõusust üle poole.

STATISTIKAAMETI TEATEST

OHTUDEST

Tegelikult me pilkame kahte planeedi kõige võimsamat ja halastamatumat jõudu, turgu ja emakest loodust samaaegselt.

KOLUMNIST THOMAS FRIEDMAN (THE NEW YORK TIMES)

KUIDAS käitub rahaga uus „võitjate põlvkond“?

Meie aja kangelased

Andrus Saar

sotsioloog

Tõepoolest, raha võib pidada võimuste, teadmiste ja kogemuste allikaks. Raha puudumine aga ahendab kõike seda. Sellist seost võib nimetada seaduspärasuseks, mis leidis taas kinnitust sotsiaal- ja turu-uuringute firma Saar Poll möödunud aastal korraldatud finantskäitumise uuringus (tellijaks riigikantselei).

Sissetulek annab võimalused ja oskused teatud tüüpi käitumiseks (näiteks investeerimiseks, orienteerumiseks, plaanide ulatuseks, kindlustundeks jms), haridus määrab väga suurel määral tiibade laiuse ja lennu kõrguse.

Kõrgharidusega inimestega võrreldes on põhiharidusega inimeste seas umbes kuus korda vähem neid, kes saavad keskmist või keskmisest suuremat palka. Keskaridusega inimeste seas on aga kõrgema sissetulekuga inimesi umbes kolm korda vähem. Selge märk hariduse ja sissetulekute seosest.

Kelle puhul käivad kõige edukamalt koos haridus, raha ja informeeritus? Need on eelkõige 30–45-aastased inimesed. Tegu on n-õ meie ajastu klassikaliste võitjatega. Nad on kas suurema osa või peaaegu pool oma teadlikust elust elanud iseisvas Eestis ja sellel ajal saanud ka kõrghariduse.

Edu hind: vähe lapsi

Me ei tea, kas nende seas on Eesti aja alguses kõrgkooli pooleli jätanud inimesi, kes eelistasid haridusele avanenud võimalusi. Võib-olla on nad hiljem oma haridustee lõpetanud ja jätkavad võitjate teekonda. Kirjeldatud noored ei ole saanud Nõukogude ajast ei erastamise ega muude manipulatsioonide abiga päranduseks mitte midagi.

Nende edukuse üks põhjus

on asjaolu, et 4% juhtudel koosnevad leibkonnad ainult töötavatest inimestest ja ülalpeetavad puuduvad. Teine põhjus on asjaolu, et vaid 53% selles eas inimestel on kodus vähemalt üks alla 18-aastane laps. Kas edukuse hind ongi tulevikus üksinduses elatav elu?

Meie edukad elavad valdavalt Tallinnas ja töötavad kas spetsialistide, juhtide või firmaomanikena. Nende sekka juhtub keskmisega võrreldes pisut rohkem mehi ja eestlasi. Pea pooled on koormatud eluasemelaenu ja autoliisinguga. Nad on oma elukeskkonna väga korralikult kindlustanud: see kehtib nii elu, eluaseme kui ka auto (kaskokindlustus) ning pensionipõlve kohta. Me ei leia ühtki teist gruppi, kes oleks

Need on eelkõige 30–45-aastased inimesed. Tegu on meie ajastu klassikaliste võitjatega.

Rikkus ja haridus ei too endaga automaatselt kaasa suuremat usaldust riigi vastu.

oma pensioniplaanid sedavõrd põhjalikult läbi mõelnud. Vahendeid, mida nad loodavad pensionieas kasutada, võib iseloomustada kui mitmekesisid. Kõik ikka põhimõttel: võimalikud riskid tuleb hästi hajutada. Küllap see on põhjus, miks nad on teistega võrreldes kõige rohkem veendunud, et nende plaanid tagavad võimaluse elada pensionärina just sellise kvaliteediga elu, nagu nad on planeerinud.

Mitmekülgne iseloomustab neid inimesi kõiges. Nad ei paiguta oma sääste vaid ühte-kahte investeerimisvahendisse, vaid kasutavad võimalikult rohkem võimalusi. Loomulikult on sellise käitumise eelduseks ka suuremad säästud.

Noorte inimeste ametid nõuavad tihedat suhtlust ja üpris laialdast ametkondlikku professionaalset suhtlusvõrgustikku. Sedasama professionaalsust nõuavad nad ka krediitdiasutustega suheldes. Loomulikult teevad nad infot otsides kõva tööd internetis kõige erinevamate infoallikate poole pöördudes, kuid

võtavad kontakti ka finantsteenuseid osutavate asutustega, saamaks usaldusväärset teavet. Nad hindavad finantsmaailmas professionaalsust ja ka mugavust.

Uuring näitas, et kirjeldatud noorte teadmised finantsasjadest on ülejäänutega võrreldes kindlalt paremad. Kuid finantsasjade väga vettpidavaid teadmisi ei eksisteeri ja seetõttu on nii mõnigi sellesse segmenti kuulunu pidanud kahetsusega tunnistama mõne tehingut läbikukkumist. Kuid ülejäänud elanikkonnaga võrreldes on nende arv suhteliselt väike.

Ehkki nende noorte laenukoormus on küllaltki suur, jääb enamikule võimalus ka säästa. Üldiselt ei hoia nad sääste sularahas, vaid ikka seal, kus raha väärtust saab kasvatada või vähemalt säilitada (näiteks kulla ja kinnisvara ost).

Kes ei riski, see ei söö

Teatud konservatiivsus vaheldub küllalt suure riskijulgusega. Vähemalt ei paista mitte ükski teine elanikkonna segment silma sedavõrd kõrge riskitasemega. Kes ei riski, see ei söö. Näib, et enamikul sellesse gruppi kuuluvatel inimestel on hoolikus ja ettenägelikkus tasakaalus. See tagab hea une ja rahulolu oma materiaalse olukorraga (suurim teiste inimestega võrreldes).

Eelkirjeldatu näitab, et musterinimesed on krediitdiasutuste parimad kliendid. Küllap on nad ühiskonnale samuti väga vajalikud, sest nad kehastavad ehedal viisil võimalust, kuidas saab Eestis elada. Selliseid inimesi leiame paljudest riikidest. Kas aga nende edukus tingib suuremat rahulolu riigi institutsioonidega? Ei, sugugi mitte. Nad suhtuvad täitevvoimuorganitesse pigem isegi kriitiliselt. Seega ei too rikkus ja haridus endaga automaatselt kaasa suuremat usaldust.

Iga staatus nõuab ka loobumisi. Me ei tea, kui palju on edukad noored pidanud oma karjääri eest lõivu maksma. Välise vaatluse järgi kehastavad nad kõige paremini tänapäeva enim müüdud loosungit: „Elu on ilus!“ Kahjuks on edukaid, haritud ja informeeritud noori inimesi meie ühiskonnas äärmiselt vähe. Suurem osa Eesti-maa elanikke elab paraku hoopis teises aegruumis. ●

HILLAR METSA METSIK MAAILM

POLIITIKATEGEMINE ei tohiks inimest rikastada ega vaesestada

Kuidas maksta esindamise eest?

Oudekki Loone

Tallinna ülikooli õppejõud

Rahva esindamine ei ole töö. Rahva esindamine on poliitiline tegevus, ühiste asjade korraldamine. Sellepärast ei ole õige nimetada rahvaesindaja tasu palgaks, vaid hüvitiseks. Tasu rahva esindamise eest täidab üldiselt kahte eesmärki: tagada, et esinduskokku valimine ei sõltuks senisest varanduslikust seisust (see seob ohtlikult poliitilise ja majandusliku sfääri), ja vähendada korruptsiooni (see seob poliitilise ja majandusliku sfääri veel ohtlikumalt).

Paraku pole ka väga suurte esindajahüvitistega riigid, näiteks Itaalia, poliitikutete korruptsioonist vabad. Ühele sealsele poliitikule kingiti näiteks mõni aasta tagasi „tema teadmata“ korter vaatega Colosseumile. Berlusconi kohtuasju ei hakka ma kirjeldama.

Korruptsioonikahtlusi leiab ka Eestist. Ma arvan, et „kõrge

palk“ iseenesest ei välista korruptsiooni. Võim rikub alati ning mida pikemalt ja kindlamalt võimal olla, seda rohkem, nagu tõdes kunagi Lord Acton. Seega, korruptsiooni vältimiseks oleks märgatavalt efektiivsem piirata üksikisiku igasugust esinduskogudesse kuulumist kahe järjestikuse korraga. Pärast seda võiks inimene minna tagasi tööle, elama tema korraldatud ühiskonnas – ja loomulikult peaks tema senisel töökohal olema kohustus inimene tagasi võtta.

Tagada senine sissetulek

Milline aga oleks siiski õiglane hüvitis esindamise eest? Esiteks, ma arvan, ei tohiks keegi majanduslikult kannatada sellespärast, et ta korraldab kõigi ühiseid asju. Seega, parlamendiliikme hüvitis võiks olla määratud analoogiliselt vanemahüvitisele: inimesele tagatakse tema senine sissetulek. See garanteerib ühel poolt olukorra, et hästi teenivad spetsialistid ei loobu finantskohustuste tõttu poliitikas osalemast, ja teiselt poolt selle, et poliitika ei muutuks rikastumise kohaks, parlamendi liige olemine ei oleks oma elukvaliteedi tõstmise strateegia.

Analoogselt vanemahüvitisele võiks ka siin muidugi olla vähemalt alampiir, miinimumpalga suurune hüvitis (keegi ei tohiks teenida alla selle) ja

vajaduse korral ka küllalt kõrge ülempiir (multinatsionaali omanike dividende ei pruugi täies ulatuses korvata).

Samal ajal kaasnevad parlamendis olemisega kulud. Kohtumised valijatega. Öhtusöögid, kus mitteformaalselt poliitikat arutatakse. Parlamendiliikme väärikuse tagamine kõigis olukordades. Seega tuleb tagada, et igapäev – ka siis, kui ta tuleb vaestest oludest – oleks võimalik oma valijate soovide täitmiseks kõik ette võtta ja et kedagi ei jäetaks mitteformaalsetest nõupidamisest välja liiga kalli restorani valikuga. Rahvaesindajatele peaksid olema kaetud kõik esinduskulud. Iga samm, mida on vaja ühiste asjade ajamiseks, peab saama kaetud ühisest kassast. Ka siin võib vajaduse korral kehtestada mingi ülempiiri või leppida kokku, mis laadi kulutused kuuluvad ühiste asjade ajamise alla.

Poliitikategemine ei tohi rikastada ega vaesestada. Poliitikategemine peab olema parlamendiliikme ainus tegevus (seega ei saa ta tegeleda äriühingu juhtimisega, automontaažiga, ülikoolis õpetamisega). Neile parlamendiliikmetele, kes nelja või kaheksa aasta jooksul täielikult kaotavad oma professionaalsuse või kliendid, võiks tagada ka järeloppe, ümberõppe, halvemal juhul eluaegse pensioni. ●

OMAAVALITSUSTEST

Euroopa Liidus on teaduslikult põhjendatud efektiivse omavalitsusüksuse suuruseks 1,5 miljonit elanikku ehk põhimõtteliselt peaks Eestis olema vaid üks omavalitsus, põhimõtteliselt tuleks Eesti avaliku sektorit juhtida ühest majast. ÄRIMEES JÜRI MÖIS (MAALEHT)

VÄRBAMISEST

Eesti eakamad inimesed on Euroopa eakaaslastega võrreldes kõrgemalt haritud ja suurte kogemustega, kuid ometi kaotavad paljud neist töö.

ETIKETIÕPETAJA MAAJA KALLAST (AJAKIRI TIJU)

JUHTIDEST

Kahekümnenenda sajandi keskpaiga karismaatilistele tegelastele – Churchillile, Adenauerile ja de Gaulle'ile – ei ole tänapäeval võrdseid.

MAJANDUSTEADLANE HAROLD JAMES (PROJECT SYNDICATE, 2013)

IGA NELJAS maailma linn kahaneb

Hääbuivad linnad

Mari Luukas

urbanist

Linn hääbub, inimesed kolivad korteritest välja ja uusi elanikke ei tulegi. Ärid, koolid, lasteaiad suletakse ja linnaelanikkond vananeb, sest noored ja aktiivsed rändavad perspektiivikamatesse paikadesse. Alles jääb õõvastav vaikus ja vilisev tuul kummitusmajades. Selline pilt tekib silme ette, mõeldes kahanevale rahvaarvule väikelinnades.

Tegelikult aga lükkavad sõbralikud näod Eesti kõige väiksemas linnas Möisakülas rõõmsalt Soome kulgule hoogu juurde. Kui paari kortermaja kardinateta toad kõrvale jätta, on tegu väga armsa aedlinnaga, kus igal perekonnal on maja ümber lapike paradiisi ja lapsed saavad muretult tänavatel mängida. Möisaküla miljöös jääb rahvaarvu vähenemine näiliselt tagaplaanile, kuid tegelikult on üldine tööpuudus, oskustööliste puudus ja noorte vähesus üks tüüpilisemaid probleeme Eesti väikelinnades.

Hääbumisest on pääsenud ainult suurte linnade ümbrusesse jäävad paigad – näiteks Tallinna külje all Saue, Maardu ja Keila.

Suurimad kahanejad jäävad kirdesse, kus paiknevad peamiselt tööstuslinnad. Seal sed linnad on ehitatud monofunktsionaalsetena, mis jäävad tihti sõltuma ühest vabrikust. Kui firmal läheb halvemini, kaotavad inimesed töökoha ja peavad uue töökoha jaoks tihti kolima. Selline saatust on tabanud näiteks Püssit.

Võitlus inimeste pärast

Teine hääbuv piirkond jääb Lõuna-Eestisse, kus joonistub välja tihe neljane grupp – Kilingi-Nõmme, Möisaküla, Abja-Paluoja ja Karksi-Nuia. Kolm neljast linnast on juba ühinenud vallaga, mis on veidi avardanud kitsast rahakotti. Piirkonda analüüsid selgub, et seal käib elanike pärast tõsine võitlus. Kuigi kõrvaltvaata-

jale võib tunduda mõistlikum jätta sinna piirkonda näiteks ainult kaks kooli, ei saa kohalikud sellega nõustuda täiesti arusaadavatel põhjustel – kui koolist loobuda, siis lahkuvad viimsedki noored pered.

Linnade kahanemine on globaalne probleem ja kummituslinnu leiab igast riigist. Ehkki maailma rahvastik koondub üha enam suurlinnadesse, näitavad andmed, et lausa iga neljas linn maailmas hoopis kahaneb – suuremal või vähemal määral. Linnaehituse ajaloos pole kunagi kahanemist peetud millekski muuks kui ajutiseks fenomeeniks. Aga mis siis, kui linna kahanemine ei peatu? Sellega toimetulekuks pole tänapäeva linnaplaneerimine ette valmistatud. Kas kahanemist on võimalik üldse planeerida? Linnaplaneerimine ei tekita ise linnade kasvu, vaid on ainult abivahend selle võimalikkuseks ja kontrollimiseks. Seega ei saa ta ka kahanemist mõjutada ega tagasi pöörata. Planeerimine saab meid ainult juhata parema lahenduseni.

Kahanemiste põhjused on üsna keerukad ja pigem kattuvad.

Miks linnad kahanevad? Ajaloos on rahvaarv linnades vähenenud peamiselt katastroofide, nii inimtekkeliste kui ka loodusõnnetuste, sõdade, tulekahjude, epideemiade tõttu. Tänapäeval on kahanemise taga inimeste ränne (äärelinnastumine, emigreerumine) ja demograafilised muutused (surmade ülekaal, ühiskonna vananemine – vähene sündimus ja suremus). Rahvaarvu vähenemine mõjutab linna ruumi nii füüsiliselt kui ka sotsiaalses mõttes.

Rongid siin enam ei käi

Miks ühest või teisest linnast lahkutakse? Rände üks suuremaid põhjuseid on tööpuudus. Eriti puudutab see kunagisi tööstuslinnu, mis kasvasid kui seened pärast vihma, kuid deindustrialiseerumise pärast kaotavad nüüd tööjõulist elanikkonda.

Ka teede- ja raudtee-ehitusele on nii linnade kasvus kui ka kahanemises ülisuur roll. Näiteks Möisaküla linna kasv algas raudtee-ehitusega ning üheks rahvaarvu vähenemise põhjuseks on raudtee sulgemine. Niisamuti võib tähele panna Kilingi-Nõmme hääbumist seoses maantee linnast ümbersuunamisega.

Möisaküla koolihoone

Foto: Delfi

Samal ajal kui väiksemad piirkonnad jäetakse kahaneva rahakotiga rabelema kasvavate nõudmiste otsa, saavad suuremad linnapiirkonnad üha jõukamaks. Suurlinnad peibutavad inimesi. Seal on avarad arenguvõimalused: ülikoolid, töökohad. Seal on kirevam kultuurielu ja mugavam infrastruktuur – ühest punktist teise jõuda on lihtsam. Väiksematest linnadest suudavad alles jääda ainult need, kes leiavad endale oma niši, millega eelarveauke täita.

Paljudes Euroopa riikides koostatakse juba aastaid teatud linnade arengukavasid läbi hääbumisprisma. Üks eesrindlikumaid on näiteks Saksamaa, kus pärast taasühinemist toimus massiline elanikkonna ränne Ida-Saksamaalt Lääne-Saksamaale, et leida paremat elu. Ida-Saksamaa linnad tühenesid deindustrialiseerumise ja lohkava tööpuuduse pärast. Neid linnu toetab riik erinevate programmidega – näiteks eraldatakse raha tühjade majade lammutamiseks. Lahendused püüavad jääda võimalikult realistlikeks. Linnad üritavad inimeste lahkumisega kohandada, et nendel, kes jäävad, oleks meeldiv elukeskkond ja et linn

ei tunduks kui suur king väikse jala otsas. Näiteks Ascherslebenis lammutati linnaäärseid hooneid ning tihendati kesklinna ja korrustati parke. Kõik lammutatavad majad kaeti suurte kunstiteostega, et läbisõitjatel jääks ikkagi linnast hea mulje.

Sellised mahajäetud piirkonnad meelitavad ligi kunstnikke. Näiteks Lätis Liepāja külje all Karostas kutsutakse üles kasutama mahajäetud ruumi installatsioonideks või muudeks kultuurseteks üritusteks.

Poolas on kohalik omavalitsus üritanud üht kummitusliku vana sõjaväeküla Kłominot tulutult müüa. Samasse kohta on proovitud leida erinevaid ideid – narkorehabilitatsioonikeskus, vangla või Harley Davidsoni entusiastide kohtumispaik –, kuid ilma korraliku ühenduseta ei saadudki küla enam elama.

Kui turist ei lähe Lahendused ei saa olla kunagi täpselt ühesugused, sest igal linnal on oma kahanemispõhjused, iga linn on erinev. Eesti linnade arengukavasid lugedes jääb mulje, et turism on väike kuldvõtmeke, mis kõik

ei tunduks kui suur king väikse jala otsas. Näiteks Ascherslebenis lammutati linnaäärseid hooneid ning tihendati kesklinna ja korrustati parke. Kõik lammutatavad majad kaeti suurte kunstiteostega, et läbisõitjatel jääks ikkagi linnast hea mulje.

Sellised mahajäetud piirkonnad meelitavad ligi kunstnikke. Näiteks Lätis Liepāja külje all Karostas kutsutakse üles kasutama mahajäetud ruumi installatsioonideks või muudeks kultuurseteks üritusteks.

Poolas on kohalik omavalitsus üritanud üht kummitusliku vana sõjaväeküla Kłominot tulutult müüa. Samasse kohta on proovitud leida erinevaid ideid – narkorehabilitatsioonikeskus, vangla või Harley Davidsoni entusiastide kohtumispaik –, kuid ilma korraliku ühenduseta ei saadudki küla enam elama.

Kui turist ei lähe

Lahendused ei saa olla kunagi täpselt ühesugused, sest igal linnal on oma kahanemispõhjused, iga linn on erinev. Eesti linnade arengukavasid lugedes jääb mulje, et turism on väike kuldvõtmeke, mis kõik

väikelinnad särama paneb. Aga mis siis saab, kui turist ei lähegi ühe muuseumi pärast Möisakülle?

Linna arengusse sekkumise tulemusel võib saada elanikele täpselt õige suurusega linna, võib ka kahanemise kasvamiseks pöörata, kuid võib keskendudagi minnalaskmisele. Ma ei arva, et see viimane on käegalöömine, vaid võtan seda kui oskust vananeda väarikalt.

Hääbumisest on saanud normaalsus üha suuremale osale Euroopa linnalistest asulatest. Seetõttu ei tohiks sõnu hääbumine ja kahanemine käsitleda negatiivse alatooniga. Loodan, et tulevikus võetakse hääbumist samasuguse normaalse protsessina, kui seda on kasvamine. Sekkumine linna arengusse peaks muutma olemasolevad miinused plussideks – seetõttu hääbumine võib olla hoopis võimalus luua midagi täiesti uut. ●

Autor kaitses 2011. aastal Eesti kunstiakadeemias magistritöö „Shrinking cities” („Kahanevad linnad”), kus ta käsitles Lääne-Euroopa, Ukraina, Läti ja Eesti kahanevaid linnu (keskendudes Möisakülle).

LOENG PÜHAST ANNAST

Niguliste muuseum kutsub täna kell 17.30 loengule „Jumalaema ema püha Anna austamisest ja kujutamisest keskaegses kunstis“. Kõneleb kunstiteadlane Merike Kurisoo. **EPL**

EESTI BÄNDID ESINEVAD HOLLANDIS

Talbot ja Iiris esinevad 9.–12. jaanuarini Hollandis Groeningenis toimuva uue muusika festivali Eurosonic põhiprogrammis. Festivali raames toimuval auhinagalal European Border Breakers Awards antakse ansambli Ewert and the Two Dragons üle aasta läbimurdja auhind. Iiris ja Ewert and the Two Dragons esinevad ka eriprogrammis Ray Cokes Revue. **EPL**

kers Awards antakse ansambli Ewert and the Two Dragons üle aasta läbimurdja auhind. Iiris ja Ewert and the Two Dragons esinevad ka eriprogrammis Ray Cokes Revue. **EPL**

KULDVAARIKA KANDIDAADID

Kuldvaarika Fond ja veebileht Rotten Tomatoes kuulutasid välja aasta halvima filmi nominendid. Kõige rohkem nominatsioonide teenis Bill Condoni „Videvik: Koidukuma, II osa“, mis kan-

dideerib 11 kategoorias. Järgnes Sean Andersi „Hull isa“ 8 nominatsiooniga. Nominentide seas on ka Peter Bergi „Lahingulaev“ ja Eddie Murphy „Tuhat sõna“. **Reuters**

Jaan Elken: milleks meile jalgpall?

Intervjuu

Tanel Veenre
toimetaja

Jaan Elken jätkab kunsti põllul jõuliselt – ta on maalinud lapsepõlves kogetud Siberi poriojad maasikaväljadeks.

●● Oled loojana väga aktiivne, võiks isegi öelda ekspansiivne (nii produktiivsuse kui ka maalide mõõtmete poolest). Kirjeldata oma mootorit, mis sunnib nõnda looma. Miks?

Näituseolukord on kunstnikule ainuke võimalus näha oma uut loomingut vähegi avaramal pinnal, vaid näituste läbi kunstnik kasvab. Meie tillukes-te galeriide ja veel armetumate ateljeede juures pole kolm-neli isikunäitust aastas mingi ekspansioon! Piiri „ekspansioonile“ – see sõna tundub nüüd juba naljakas! – paneb töövahendite maksumus. Olen ääretult kuluka pastosse maalimaneeri omandanud, kunsti värve ostan 2,5-kiloste mannergutega. Mis sunnib mehi jalgpalli mängima? Jalgpalli ma ei mängi, jääb kunst – nii lihtne see ongi.

●● Mis on see teema, mis sind erutab kunstnikuna täna, praegu, siin? Mille eest seisad oma loominguga?

Johannes Saar kirjutas kunagi Päevalehes, et Vene ajal uuristasin Nõukogude süsteemi, praegu paljastavat ma kapitalismi. Maalikunstnikuna liigun ma kindlalt esteetilisusest riivatud maailmas, mis üritab rääkida vaatajaga veel universaalsemalt ja globaalsemalt positsioonilt kui ühiskonnakorralduslikud hõõrdumised ja palgalõhed. Ei ole tee-

Maalija ja kunstnike liidu staažikas juht Jaan Elken soovib edaspidi emotsioonid loomingule hoida.

Foto: Vallo Kruuser

mat, mida nüüdismaal ei oleks võimeline sublimeerima ja n-ö toormena kasutama.

Praegusel, äsja Vabaduse galeriis avatud näitusel kaevusin jälle isiklikesse lades-tustesse. Elasin kuni kolmanda eluaastani tööpoolest Siberis. Küüditatud vanemate lapsena kogesin nii ühte kui teist, need lagedad, poriojadest koosnevad stepid olid minu lapsepõlve maasikaväljad.

●● Rääkides sinu kui kunstnike liidu juhiga – milline on praegu liidu tähtsaim funktsioon? See oli ja on ka nüüd kunstnike kutsehuve kaitsta. Peami-

sed tegevused on suunatud kunstnike sotsiaalsete garantiide tagamiseks. 2004. aastal vastuvõetud loovisikute ja loomeliitude seadus on küll kompromiss, mis kirjeldab ühiskondliku mõtte arengut ja praegust suhtumist kultuuriloojasse. Ühtlasi on see märk edasiminekest – esimest korda võtab riik kohustuse loomeliitude ees, kes seadusega vastutavad riigitoetuste jõudmise eest vajajateni. Seaduse läbi on loomeliitude, teiste seas EKL-i tähendus kasvanud, sest loovisikute huve ühiskonnas esindavad eelkõige just nemad.

Riik tellib ja koolitab kunstnikke, kuid kunstnikuameti eripära seab ta tööturu seisukohast ikka veel ebakindlase olukorda.

●● Kuidas näeb kunstnikku Eesti seadusesilm?

Loovisikute ja loomeliitude seadus oli esimene, kuid vajalik samm seadusandluse kor-rastamise teel. Selle praegused parendamiskatsed radikaalselt uut ei lisa. Riik ei hakka laus-dotatsioonina sotsiaalmakse kellegi eest tasuma, kuigi loomeliidud saavad nüüd sellise õiguse. Kunstnikki eelistaks toimetulekut pigem intensiivse

loomingulise tegevuse ja selle eest väärilise tasu saamise kau-du. EKL-i igapäevatööst suur osa aga on võrreldav majavalitseja omaga – kinnisvaraomani-kuna oleme riigist sõltumatud, kuid selle haldamine ja korras-hoid on endiselt probleem.

●● Oled juhtinud kunstnike liitu juba neli ametiaega järjest. Kas julgeksid juba öelda, kuidas käitunud kevadisel suurgogul – kandideerid taas või paned ameti maha?

EKL-i juhtimisega kaasneb suur materiaalne vastutus, teha tuleb olulisi majandus-poliitilisi otsuseid, kus stabiil-

sus ja olukorraga kursisolek tuleb kasuks. Seega võiks mitut järjestikust ametiaega käsitleda positiivsena. Samal ajal kulutab juhtiv amet emotsioone. Kunstnikuna tunnen, et emotsioonid oleks targem hoida oma loomingule. Sobiva kandidaadi puhul annaksin hea meelega vastutuse üle. ●

Jaan Elken

„Strawberry Fields Forever“

Vabaduse galeriis kuni
22. jaanuarini

Kiviräha romaan ilmus prantsuse keeles

Arvustajad kiidavad autori oskust ühendada muinasjutuvestmine ühiskondliku satiiriga.

Kaarel Kressa
kaarel.kressa@ep.lee

Prantsuse kirjastuselt Attila ilmus äsja Andrus Kiviräha romaan „Mees, kes teadis ussisõnu“ ehk „L'homme qui savait la langue des serpents“. Raamatu kaanel öeldakse, et Kiviräha humoorikas ja joo-vastavast kujutlusvõimest kan-

tud teos on täis vapustavaid tegelasi ning selles võib tunda nii maagilise realismi kui ka vanade Islandi saagade hõngu. Tõlkija Jean-Paul Minaudier rõhutab järelsõnas, et kuigi ühest küljest on tegu muinasjutuga, jälgib kirjaniku satiirilise pilk meie endi ajastut. Minaudier selgitab prantsuse lugejale ka 19. ja 20. sajandil tekkinud seitsmesaja-aastase orjaöö ja sellele eelnenud kuldaja müüti, milles vastandati vaba metsarahvast preestrite ja rüütlite valduses linnadele. Teosel on lisaväärtus, mis ori-

Denis Dubois' illustratsioonid annavad raamatule lisaväärtust.

ginaalväljaandel puudub: raamat on ohrtralt illustreeritud.

Kunstnik Denis Dubois' sürrealistlikud pildid on inspireeritud vanadest gravüüridest, millel kujutatakse muinasjutulisi koletisi. Tema stiilist saab aimu veebiaadressil denisdubois.blogspot.fr.

Kirjastuse kodulehel on ära toodud nelja raamatupoe esindaja soovitus, kus kiidetakse ühehäälselt Kiviräha satiirikuannet ja eksootiliselt põnevast eesti mütoloogiast. „Nii rabavat segu ajaloolisest ja fantastilisest romaanist

pole ma varem lugenud,“ kirjutab näiteks Gabriel Pflieger, kes esindab poodi Vive-ment Dimanche.

Prantsusmaa veebipõhine kirjandusväljaanne Libfly.com pidas sündmust nii tähtsaks, et saadab 11.–13. jaanuarini Eestisse ühe oma toimetaja, kel-le ülesandeks on nii Kiviräha kui ka tema kodumaa laulude ja legendidega lähemalt tutvuda. Eesti Päevalehe andmeil viibib nädalavahetusel Eestis ka prantsuse dokfilmivõtte-grupp, kes teeb Kivirähaga intervjuu. ●

ARMSTRONG RÄÄGIB

Dopinguskandaali tõttu kõikidest tiitlitest ilma jäänud jalgrattaäss Lance Armstrong annab eksklusiivintervjuu Oprah Winfreyle, mis läheb eetrisse 17. jaanuaril. **Delfi**

MESSI SAATIS MÜLLERILE KINGITUSE

Maaailma parimaks jalgpalluriks valitud Lionel Messi saatis Saksa-maa vutikuulsusele Gerd Müllerile pühendusega mängusärgi: „Gerd Müllerile, minu lugupidamine ja imetus, kallistan!” Messi

purustas möödunud aastal Mülleri ühe aasta jooksul löödud väravate rekordi: ta lõi 2012. aastal koondise ja FC Barcelona eest kokku 91 väravat, kuus rohkem kui Müller 1972. aastal. **Delfi**

KORVPALL

TTÜ korvpalliklubi võõrustas eile Eesti korvpalli meistriliigas kodusaalis Valga/Maks&Mooritsat. Pingelises mängus õnnestus kodumeeskonnal valgalased alistada tulemusena 68 : 49. **EPL**

U-19 VÕRKPALLI EM

Euroopa noorte meistrivõistluste valikturniiril jäid eestlased oma alagrupis neljandaks ega pääsenud finaalturniirile. Oliver Orav oli turniiril resultatiivselt kolmas ja pälvis kiidusõnu. **EPL**

Fotod: Rauno Volmar

Rekordimees Bukrejevi firma ehitas EM-i areeni

Juba paari kuu pärast märtsi esimesel nädalavahetusel peetakse Rootsi linnas Göteborgis kergejõustiku Euroopa sisemeistrivõistlused. Sealsed medalivõitjad selgitatakse välja areenil, mis on valminud just Eestis Paldiskis.

Nimelt ehitas endise teivashüppaja, Eesti rekordimehe Valeri Bukrejevi (suurel pildil) ettevõtte Kanstet OÜ Rootsi linnakeses asuvalle Scandinaviumi hallile 200-meetrise jooksurajaga siseareeni. „Kõik on algusest lõpuni ise tehtud, tegin jooni-

sed, minu töötajad lõiksid ja keevitasid,” kirjeldas Bukrejev oma firma tegemisi. Projekti maksumus on üle miljoni euro.

Nii nagu Bukrejev lasi teivashüppajana latti üha kõrgemale tõsta, samuti on ta ärimehena otsinud aina keerukamaid

ülesandeid. 2006. aastal valmistas ta abimeestega teiseldata-va kergejõustikuareeni Moskva spordihallile Olimpiiski, kus peeti sise-MM-i.

Nüüd valmis Bukrejevi firmal niisiis juba teine tiitlivõistluste areen. **• EPL**

Vaata videot digilehest
••• ajaleht.epi.ee

Nutitelefon
omanikud,
vaadake
videot

Sprindikoondises läheb kohtade jagamiseks

Libereci MK-etapp
paneab suure tõenäosusega paika MM-ile sõitva sprindikoondise.

Pärt Talimaa
part.talimaa@epi.ee

Suusahooaja tähtsaima võistluse Val di Fiemme MM-i alguses on jäänud poolteist kuud ja tasapisi hakkavad selguma sportlased, kes Eestit seal esindavad. Pärast laupäeval toimuvat Libereci MK-sarja etappi läheb lukku sprinterite koondise nimekirja. „Päris sajaprotsendiliselt ei julge veel siiski öelda. Kindlasti arvestame natuke Eesti meistrivõistluste tulemusi, samamoodi Marko Kilbi esinemist juunioride MM-il. Ajaliselt saame muudatusi teha veel 9. veebruaril Jõulumäel peetava Skandinaavia karikasarja etapi järel,” selgitas

Eesti suusaliidu murdmaasuusatamise spordidirektor Raul Olle, kuidas koondise koosseis kujuneb.

Suurimat rolli mängivad sprindikoondise koostamisel siiski laupäevane Libereci jõuproov, novembri lõpus peetud Kuusamo MK-sarja etapp ja nädalavahetusel sõidetud Östersundi Skandinaavia karikasarja osavõistlus. „Tähtsaimad parameetrid on kvalifikatsiooniajad ja üldkohad ja ega seal muud olegi,” sõnas Olle.

Kuuest neli

Tihedaim konkurents on neljale sprindikoondise kohale meeste seas, kus senisel kahel katsevõistlusel on kvalifikatsioonist edasi pääsenud kuus sportlast. Kuusamos oli Siim Sellis 19., Anti Saarepuu 20. ja Peeter Kümmel 28. kohal. Östersundis sai Kümmel neljanda koha, Marko Kilp oli

16., Kein Einaste 22. ja Timo Simonlatser 26. Liberecist jäävad aga eemale Sellis, keda vaevas külmetushaigus, ja juunioride MM-iks valmistuv Kilp.

Sellelgi talvel on sprindikoondise esinumbriks Oslo MM-il kuuenda koha saanud Kümmel, kel eespool mainitud tulemuste kõrval on detsembri keskpaigast ette näidata Sjusjõenis sõidetud Skandinaavia karikasarja etapi neljas koht.

„Stabiilsus on hea. Kuna MK-sarjas ei ole sprindietappe olnud, on Skandinaavia karikasarja etapid olnud päris hea tasemega. Enesekindlust on need võistlused andnud, aga järeltõus MK-sarja jaoks siit teha ei saa,” rääkis Kümmel.

Libereciks Kümmel konkreetseid sihte ei seadnud. „Tahaksin praeguse seisundi realiseerida ja teha tugevad sõidud, ja soovin, et neid oleks võimalikult palju,” lausus ta. **•**

1 KÜSIMUS

Gert Kullamäe

Tartu Ülikool/Rocki peatreener

•• Gert, Tartu meeskond alustab täna Balti liigas vaherühmitähts Tallinna Kalevile on TÜ/Rocki koduliigas võitnud ning seljataha jääb ka Hollandi turnee. Kuidas sa vahepealse aja kokku võtaksid?

Hollandi turneega jäin rahule. See oli ju meie jaoks põhimõtteliselt laager koos mängudega. Samas emotsionaalselt usun, et see mõjus meelele hästi ja oli tavalisest veidi teistsugune. Rahvusvahelised mängud on ikkagi rahvusvahelised mängud ja midagi muud kui siinse regiooni omad. Pärast Hollandi turneed puhkasin paar päeva ja nüüd oleme tavalisest rutiinist tagasi.

Mehed on praegu terved. Timo Eichfussil oli hüppeliigese väike probleem, aga ei midagi hullu ja eile (üleeile – toim) tegi ta juba trenni kaasa. Vahepeal kodus käinud Justin [Ingram] on ka hakkamist täis ja tagasi. Usun, et tal oli seda nädalat vaja, sest siin pime-das ja kodus kaugel eemal olles viskab masti ikka mingil hetkel maha. **• Küsinud Pärt Talimaa**

Judoliit hakkab endale peatreenerit valima: kas Põhjala või Budõlin?

Kuna 1. jaanuaril sai läbi senise judokoondise peatreeneri Aavo Põhjala leping, kuulutas judoliit selle nädala alguses välja konkursi sellele ametikohale uue inimese leidmiseks.

Eesti Judokoondise peatreeneri põhiülesanne on konkursil üles seadud tingimuste kohaselt kindlustada spordiala olümpiakoondise ettevalmistus 2016. aasta Rio de Janeiro suveolümpiamängudeks, seejuures muidugi ka spordiala terviklikku arengut silmas pidades.

Samal ajal kuulutati välja ka konkurs noortekoondise treeneri leidmiseks, kes valmistas ette nii noorte- kui ka juunioride koondise eelseisvateks rahvusvahelisteks tiitlivõistlusteks.

Pea kolm kümnendit, täpselt 28 aastat judokoondist juhendanud Aavo Põhja-

la ütles sügisel, et kaalub ka seekord oma kandidatuuri üles seadmist.

Kindlasti kavatseb peatreeneriks kandideerida senine juunioride koondise peatreener olümpiapronks ja mitmekordne EM-i ja MM-i medalist Aleksei Budõlin.

Vangerdusi on tehtud ka teises Eestile edukaid tulemusi toonud spordialaliidus: maadlusliidu uus president ja juhatus nimetasid ametisse uue peasekretäri, kelleks sai endine maadleja Anti Lepik. **• EPL**

Täna Delfi Spordis:
Otseülekanne
BC Kalevi/Cramo -
Palanga
kohtumisest kell 19

Pep Guardiola ja tema kümme kosilast

Endist Barcelona peatreenerit Pep Guardiolat ihaldab mitu maailma-kuulsat ja varakat klubi.

Aet Süvari
aet@epl.ee

Möödunud aastal oma edukase treenerikarjääri aastase pausi teha otsustanud Pep Guardiola teatas esmaspäeva õhtul Zürichis peetud jalgpalligalal, et on valmis taas treeneritööle istuma.

Kui juba varem ei möödunud nädalatki, mil Guardiolat poleks seostatud ühe või teise klubi või koondisega, siis see teade pani nii mõnedki kosilased kihelema. Keegi neist pole aga plekita peigmees – kel napib raha, kel on kasvatamatud hoolealused ja kel veel vanad kaasad vesikivi-na kaelas.

1. Manchester United

+ Kahtlemata on ManU-l just selline filosoofia, millest Guardiola lugu peab. Klubi ja Guardiola teineteisemõistmine annaks hoogu paljutootavale koostööle. Pealegi näib Guardiolat oma järeltulijana celistavat ka Sir Alex Ferguson isiklikult – on teda ju mitu korda nähtud New Yorgis Guardioliaga kohtumas.

— Olgugi et Fergusonil on turjal 71 aastat – 26 hooaega ManU treeneritoolil istunud juhendaja teatas vaid mõned päevad tagasi, et jätkaks oma kohal hea meelega veel paar-kolm aastakest. Vaevalt et klubi hakkab teda noorema mudeli vastu niisama lihtsalt välja vahetama.

2. Chelsea

+ Raha. Palju raha. Roman Abramovitš pole kunagi saladust teinud, et treener, keda ta ihaldab oma meeskonna eesotsas näha, on just Guardiola ning ta on hispaanlasele lubanud anda tšeki, mille summa lahtri võib Guardiola ise täita. Ka näib praegune juhendaja Rafa Benítez olevat ametisse kutsutud just selliseks vahepeatreeneriks, keda saab sobiva juhuse saabudes kiiresti parema vastu välja vahetada.

— Chelsea filosoofia on Guardiola omast sama kaugel kui Kariibi mere soojus talvisest Piritast. Kuidas nõustuks hispaanlane Abramovitši autoritaarse stiili ja kamandamisega? Kuidas laseks Abramovitš Guardioli

lal vaikselt meeskonna kallal nokitseda ja „oma tiimi üles ehitada”? Ei kujuta ette.

3. Manchester City

+ Samamoodi nagu Chelseat, ei vaeva ka Cityt rahapuudus – nad võivad Guardiolat endale lubada ise vaeseks jäämata. Ühtlasi on City toonud meeskonna juurde endised Barça bossid – spordidirektori Txiki Begiristaini ja finantsjuhi Ferran Soriano, kellega koostöö peaks Guardioliaga igati mokkamööda olema.

— Ei taha küll öel olla, aga Mario Balotelli? Carlos Tévez? Kas

keegi kujutaks neid diivitsejaid Guardioliaga koostööd tegemas? Või üldse Man City tiimi Guardioli kätte all mängimas? Tema tulek tähendaks tiimi täielikku ümbersündi. Võibolla City omanike jaoks see polekski nii halb idee,

kuid miks peaks see peibutama Guardiolat, kellele meeldib oma hoolealuseid valida rohkem klubi enese võrsete seast?

4. Arsenal

+ Väidetavalt on Pep Guardiola Arsenali vastu ise huvi üles näidanud. Klubi pole küll nii varakas kui mõned teised kosilased, kuid tunduvalt parema tööetetikaga.

— Kuigi sünge prantslase Arsene Wengeri kätte all pole Arsenal enam mitu aastat midagi võitnud, on siiski raske uskuda, et Arsenal laseks neid 17 aastat truult teeninud peatreeneri niisama lihtsalt minna.

5. AC Milan

+ Kui aus olla, on raske leida ühtegi tõeliselt head põhjust, miks peaks Guardiola just

Milani valima. Kui aga küsida Milani omaniku Silvio Berlusconi arvamust, siis tema leiab, et põhjust on rohkem kui küll: Guardiola tunneb tema isiku vastu „imetlust”, ta „lõbutseks” Milanis ilmselt hästi ja saaks elukohaks Como järve äärses villas.

— Klubi on suurtes rahalistes raskustes ega suudaks seetõttu pakkuda Guardioli samasugust palka nagu Manchester City või Chelsea. Samuti on raske uskuda, et teda tõmbab Milani suur imetus Berlusconi vastu, öelgu korruptandist ekspeaminister mida tahes.

6. Münchener Bayern

+ Tõeline tippklubi, suured traditsioonid, korralikud mängijad, tublid tulemused – on raske leida põhjust, miks Guardiola ei peaks tahtma Bayernisse minna. Ka on treeneri mändžerist vend väidetavalt Bayerniga juba läbirääkimisi pidanud. Bayern töötab laitmatu masinavärgina ja Guardiola sobiks sinna ülihästi suureks hammasrattaks.

— Bayerni hooaeg on seni väga hästi kulgenud, seega ei hakka nad kindlasti Jupp Heynckesit vallandama. Tõsi, Heynckes on ise vihjanud, et võibolla otsustab ta suvel lepingu lõppedes hoopis pensionipõlve kasuks.

7. Paris Saint-Germain

+ Raha neil ja g u b . Neil on ka potentsiaali tõusta tõsisemate tegijate hulka ning kui Carlo Ancelotti nende ootusi ei täida, on selge, et pikka pidu tal ei ole ning katarlastest omanikud vaatavad ilmselt himukalt Guardiola, kes on Qatar Sport Investmentiga koostööd teinud ka varem.

— Millega peale raha neil tegelikult Guardiolat meelitada on? Struktuur? Pole nagu öieti paigas. Tulemused? Veel mägede taga. Zlatan Ibrahimović? Ärge tehke nalja!

8.–10. Kolm väiksemat kosilast

Mahhatškala Anži, Milano Inter ja Torino Juventus on samuti nimed, mis on meediast läbi käinud kui Guardiola potentsiaalsed uued palkajad. Siiski pole reaalne, et hispaanlane hakkaks praegu neid kaaluma, kui eespool on palju kõvemaid võimalusi

Anna Levandi: Gleboval on EM-il kõrge koha šanss

Uisutajad teevad EM-i eelviimaseid ettevalmistusi, püüavad täita MM-ile pääsu nõudmisi.

Kristi Kirsberg
kristi.kirsberg@epl.ee

Kümne päeva pärast algab Horvaatia pealinnas Zagrebis iluuisutamise EM, kus Eestit esindavad Jelena Glebova, Viktor Romanenkov ning Irina Štork ja Taavi Rand. Neist kolm viimati nimetatut võistlevad eeloleval nädalavahetusel Riias peetaval ISU võistlusel, kus püüavad täita vabakava kõrgeid tehnilisi nõudmisi, mida on vaja MM-ile pääsuks.

Tänavu seitsmendat korda Eesti meistriks kroonitud Glebova harjutab endiselt USA-s Igor Krakovetsi kätte all. Koondise peatreeneri Anna Levandi kinnitusele on tema endisel hoolealusel kõik võimalused EM-il kõrget kohta võita. Esikümnesse on Glebova jõudnud korra, 2010. aastal Tallinnas, kuid seekord peaks siht olema veelgi ambitsioonikam.

„Leenal on suur šanss kõrge koht võita. Rääkisin temaga pärast Eesti meistrivõistlust. Siiralt loodan, et ta suudab vabakavas ka parimat näidata, sest tema vaimne ja füüsiline vorm on suurepärane. Praegu on tema lühikava maailmatasemel, kuid vabakava ei pretendeeri ta veel millelegi,” sõnas ta.

Uued uisud

Levandi hoolealuse, Eesti meistri Romanenkovi seis ei ole praegu kõige hiilgavam, sest ta harjub uute uisusaabastega. Uued ei ole üksnes jalanõud: saapaid korda seades nihutati ka uisutera sentimeeter tahapoole. „Viktor pani uued saapad jalga kohe pärast Eesti meistrivõistlust, kuid need on talle ikkagi võõrad, ta ei suuda harjuda ja stabiilsusest me rääkida ei saa,” tunnistas Levandi. „Viktor ei saa *lutz*’u ega *flip*’i hüpata, samas teeb kaskaade kolmekordsest *axel*’ist kolmekordse *toeloop*’iga.”

Jäätantsupaar Štork ja Rand võitlevad samuti MM-i lühikava ülikõrge tehnilise hindegas, mis on 29 punkti. Eesti esipaarilagi on selle aasta välisvõistlustel jäänud 26 punkti juurde.

Järjest rohkem kostab maailmast kõrgete normide vastaseid protestihääli. Levandi sõnul on paarile kõige olulisem näidata oma maksimumtulemust. „Mõistagi oleks hea, kui nad normi täidaksid ja kõik oleks kindel, kuid kuna probleem on ülemaailmne, võib rahvusvaheline alaliit veel norme ka üle vaadata,” lisas ta. ●

Tallinna võistlus

Tallinnas peetakse nädalavahetusel Tiit Valgemäe uisukooli korraldatav rahvusvaheline võistlus Gliss Open, kus osaleb 310 uisutajat kaheksast riigist. Peale Eesti klubide harrastussportlaste ja Euroopa uisutajate on oodata Jaapani, Uus-Meremaa ja USA võistlejaid. „Meie uisukoolile on saanud juba traditsiooniks kutsuda jaanuari alguses Tallinnasse uisutajaid kogu maailmast, tänavune võistlus on kolmas,” sõnas peakorraldaja Valgemäe.

Jelena Glebova lähleb EM-ile esikuuku kohta püüdma.

Foto: Ahto Sooraru

KARISTUS

41

Lõuna-Korea jalgpallurit said oma koduses K-liigas kihlvedude korraldamise eest eluaegse mängukeelu.

Rahvusvaheline jalgpalliliit karistas neid 2011. aastal tehtud tegude eest. Kõik pallurid

on eemaldatud kõigilt K-liiga ja Korea jalgpalliliidu korraldatud võistlustelt ning rahvusvahelise jalgpalliliidu FIFA distsiplinaarkomisjoni otsuse järgi ei tohi nad jalgpalli mängida ka üheski välisliigas.

Lõuna-Korea spordis on kihlveopettused üpris suur probleem nii jalgpallis, võrkpallis kui ka pesapallis. Alles mullu juunis said eluaegse võistluskeelu veel kümme jalgpallurit, märtsis teenisid sama karistuse üksteist võrkpallurit. ● EPL

Pep Guardiola
Foto: Reuters/Scanpix

SEADUSEL ON PIIRID. TEMAL MITTE.

TOM CRUISE ON JACK REACHER

Saal 1 11:40(v.a. P) 22:05(v.a. L)
Saal 8 14:50 17:45 20:40
A.Le Coq Sviit 21:30(v.a. R, L, T)

Marilyn Jurman Kadri Adamson Tõnu Oja
SELLE TALVE KOIGE PONEVAM SEIKLUS

Lumekuninganna 3D ja 2D

Saal 2 3D eesti keeles! 16:55
Saal 2 3D vene keeles! 11:35
Saal 5 3D eesti keeles! 11:25
Saal 5 3D vene keeles! 15:45

HUGH JACMAN RUSSELL CROWE ANNE HATHAWAY
Hüljatud KINODES 18. JAANUARIST

MET OOPER HD LIVE: TROOJALASED L
Saal 1 19:00(ainult L)
Saal 7 12:00(ainult P)
A.Le Coq Sviit 19:00(ainult L)

LAMMUTAJA RALF eelinastus! PERE
Saal 1 3D eesti k! 12:00(ainult P)
Saal 6 3D vene k! 14:25(ainult L)

KÄÄBIK MS12
Saal 1 HFR 3D 14:35 18:30(v.a. L)
Saal 10 2D 11:45 15:15 21:20
A.Le Coq Sviit 3D 18:00(v.a. R, L, T)

PIL ELU 3D MS12
Saal 2 13:50(v.a. P) 19:10(v.a. L)
Saal 3 19:40(ainult L)
Saal 6 21:40
A.Le Coq Sviit 14:40(L-P)

ONNEKÜTID MS12
Saal 2 22:00(L-22:15)
Saal 7 17:20(v.a. P) 19:35(P-20:45)

LAMMUTAJA RALF KINODES 25. JAANUARIST

HÜLJATUD eelinastus! Saal 2 MS12
13:40(ainult P) 18:55(ainult L)

VIIS LEGENDI PERE
Saal 3 2D vene keeles! 13:00
Saal 3 2D eesti keeles! 15:10

NIKO JA LENDAVAD PÕHJAPÕDRAD PERE
Saal 3 3D eesti keeles! 17:30(v.a. L)
Saal 3 3D vene keeles! 11:20
Saal 4 eesti keeles! 11:55
Saal 4 vene keeles! 15:40

KODUS prantsuse keeles! K12
Saal 3 17:20(ainult L) 19:15(v.a. L)
eesti- ja venek. subt! 21:35(L-22:25)

DEEMONID eesti keeles! K14
Saal 4 17:25

HIRMU LAHT K14
Saal 5 20:10 22:15
Saal 6 14:30(v.a. L)

www.forumcinemas.ee
mobile.forumcinemas.ee
INFO TELEFONILT 1182

KALAPOEG NEMO PERE
Saal 5 2D eesti keeles! 13:25
Saal 5 2D vene keeles! 17:45
Saal 6 3D eesti k! 12:05(ainult P)
Saal 7 3D eesti keeles! 15:00(v.a. P)
Saal 7 3D vene keeles! 12:20(v.a. P)

ILMVOIMATU MS12
Saal 6 16:40
Saal 7 18:05(ainult P) 21:50(v.a. P)

ABIELU KAHEKS PÄEVAKS MS12
Saal 6 12:10(v.a. P) 19:20

VIDEVIKU SAAGA: KOIDUKUMA OSA II
Saal 8 12:20

INGLITE OSA MS12
Saal 9 14:45 19:55

007 SKYFALL MS12
Saal 9 11:50 17:00

LINDPRIID K14
Saal 9 22:10

ARGO K12
Saal 10 18:45

TÄNA KINOS ARTIS:

ARTIS KUNST ON KINOS

★
EUROPA CINEMAS
MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

Väärikad kinohommikud

Head uut aastat, emad!
Filmi juhatab sisse vene keeles Andrei Novikov.

Iga 5. seanss **TASUTA!**

11:00

KODUS FRANCIS COCCI FILM

13:30 15:40 21:00

Joomahullu pävaraamat "THE FILM"

14:00 18:30

TÄNA KINOS SÕPRUS:

KINO «SÕPRUS»

★
EUROPA CINEMAS
MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

PARIS KINO - AASTAST 1955

UDUS Б ТУМАНЕ

18:30

10.01

Niko ja lendavad põhjapõdrad - 2D versioon, vene keeles	10:40
Väärikad kinohommikud: Head uut aastat, emad!	11:00
Niko ja lendavad põhjapõdrad - 2D versioon, eesti keeles	12:20

www.kino.ee | Estonia pst. 9, Tallinn | Solarise keskus | Tel. 663 1380

10.01

Kodus	13:30 15:40 21:00
Joomahullu pävaraamat	14:00 18:30
Inglite osa	16:00 20:30

10.01

Esilinastus: Udus	18:30
Holy Motors	21:00

Vaata kino Sõprus nädalakaava www.kinosoprusee

EESTI EKSPRESS 10. jaanuar 2013
SÕLTUMATU NÄDALALEHT

Savisaare advokaati kahtlustatakse ulatuslikus raha kantis

Madis Jürgen portreerib
Igor Mangi

Miks nõuab EAS Heiti Häälelt
700 000 eurot toetust tagasi?

Jazzis uued standardid
Danske Bank

1.02-24.03
TALVE JAZZ

L 2.02 kell 17.00 Kumu auditoorium

YEAR OF THE BULLET
GRETA AAGRE - ERIK HONORE GROUP (NORRA-EESTI)

Piletid hinnaga 12.- ja 9.- Piletilevist ja tund enne algust kohapeal! Jazzkaar.ee info 666 0030 ja piletid@jazzkaar.ee.
www.jazzkaar.ee

Piletid nüüd müügil!

Kafo ERGO ●●● EestiPäevaleht

TALLINNA LINNATEATER

Ma armastasin sakslast
14., 17. jaanuaril 19.00

Maaile nähtamatud pisarad
21., 22. jaanuaril 19.00

Keti lõpp
18., 19. veebruaril 19.00

Kassa: 66 50 800
www.linnateater.ee

Kirjanike Maja

Kirjanike Maja musta laega saalis, Harju 1, Tallinn

16. jaanuaril 2013 kell 18.00
TÖNISE-LAUPÄEV

Talve selgroogu murravad Maalehe poeedid **Sulev Oll, Mati Soomre ja Jürgen Rooste**. Piilihäält teeb **Kaarel Kõivupuu**.

Info telefonidel 6 276 410 ja 6 276 412
Piletid 2.- / (üli)õpilastele ja pensionäridele 1.-
Toetab Kultuurkapital

Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam!

Telli kuulutus Eesti Päevalehte, Eesti Ekspressi ja Maalehte ühest kohast!

Vali rubriik, kirjuta tekst ja tasu internetipangas.

kuulutus.lehed.ee

Reakuulutusi saab edastada ka e-postiga anni.koppel@lehed.ee ja kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Lisainfo telefonil 680 4506.

Maaleht EESTI EKSPRESS ●●● EestiPäevaleht

Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam. Vali rubriik, kirjuta tekst ja tasu – kõik ühest kohast! Reakuulutusi saab anda internetis aadressil kuulutus.lehed.ee, e-postiga anni.koppel@lehed.ee ning kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Info telefonil 680 4506.

maia, Alar ja Eha

Kolleegid Mamearist

Ema

TELEVISIOON

ETV

06.55 Terevisioon

08.55 Draamasari Holby City haigla

09.55 Terevisioon*

11.55 Pealtnägija*

12.45 Eesti lood: Jeesus, homod ja kiisud (Eesti 2012)*

KANAL 2

06.00 Punased roosid*, 416

06.45 Joonissari Garfield: Kasside ajalugu. Spioon, kes mind toitis

07.10 Joonissari Kasskoer: Juhtkoer Kasskoer

07.35 Joonissari Pisipõnnide seiklused: Igaõhtune otsesaade

08.00 Reporter*

09.00 Roosa teemant*, 24

10.00 Keelatud vili*, 37

11.00 Kodus ja võõrsil*, 5407

11.30 Suur lotokolmapäev*

12.30 Vahelevõtja*: Narkoreid

13.30 Doktor Oz: 4 elupäästvat vakt-siini

14.30 Komissar Rex: Nelja käpaga ingel, 1

15.30 Punased roosid, 417

16.30 Keelatud vili, 38

17.30 Roosa teemant, 25

18.30 Kodus ja võõrsil, 5408

19.00 Reporter

20.00 Parim enne: Oleme avatud - Uus sari!

TV3

06.15 Multifilm Gormiti

06.40 Multifilm Winxid

07.05 Multifilm Käsna-Kalle Kantpüks

07.30 Multifilm Monsuno

07.55 Multifilm Miriam : Miriami pesakast

08.00 Kaunis Lola, 88*

08.55 Kirgede torm, 1543*

09.55 Vaprad ja ilusad, 6383*

10.20 Mina, mu naine ja naabrimees, 6*

10.50 Top Shop

11.05 Öhtusöök viiele 4, 58*

11.35 Põimitud hinged 1, 8: Natalja ja Andrea*

12.10 Grace'i päästmine 3, 5: Ammuu

13.00 Kondid 7, 5: Tormakas torm*

14.00 Meisterkock 3, 17: 5 parimat võistlevad*

15.10 Vaprad ja ilusad, 6384

15.35 Lena, mu elu armastus, 7

16.30 Kaunis Lola, 89

17.25 Kirgede torm, 1544

18.25 Põimitud hinged 1,9: Rudolf ja Küllike

19.00 Seitsemesed uudised

19.30 Öhtusöök viiele 4, 59: Tudengi-nipid

20.00 Autööle

20.30 Miss Fisheri mõrvalood 1, 5: Rosinad ja mandlid

21.35 Selgeltnägijate tuleproov 13, 2

22.35 Grey anatoomia 6, 2: Huvastijätt

23.30 Dr House 6, 16: Must auk

00.25 Euroopa Pokkeriturnee

01.28 TV3play.ee uudised

01.30 Päästjad 6, 11: Mamma

02.20 Kinominutid

02.50 Autööle*

03.15 Seitsemesed uudised

03.45 Euroopa Pokkeriturnee*

04.40 Öhtusöök viiele 4, 59: Tudengi-nipid*

05.05 Seitsemesed uudised

05.30 Lena, mu elu armastus, 7*

18.30 Aktuaalne kaamera

19.00 Ringvaade

20.05 Kahekõne

20.30 Püramiidi tipus

21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm

21.30 Sport

21.40 Kapital

22.10 MI

22.35 Muusikadokk The Rolling Stones – Official Story, 1/2

23.35 Draamasari Südameasi*

00.25 Ringvaade*

01.33 ERR-i uudised

18.30 Kodutunne

21.30 Mängufilm Gigolo-mees 2 (Deuce Bigalow: European Gigolo, USA 2005)

23.05 Mängufilm Mõrv Valges Majas (Murder at 1600, USA 1997)

01.05 Hea naine*: Mõrtsuka laul

01.50 Aasta üllatused ja tippphetked 2012*

03.30 Reporter*

04.20 Kodusaade*

05.05 Kokasaade - Lusikas*

11.20 Superlapsehoidja*

12.10 Top Shop

12.25 90210*

13.20 Drag queen'ide võidu-jooks*

14.20 Südametukse, 67

15.20 Süda-metukse, 68

16.10 Superlapsehoidja

17.05 Naistekliinik

18.00 Doktor Oz: Laadige oma keha ühe hetkega

19.00 Pilvede all

20.00 Ellen

21.00 Lihtne, kiire, maitsev!

21.30 10 aastat nooremaks USA

22.00 Piinlikud kehad

23.00 Mehi jalaga segada: Räägi enda eest

00.00 Reporter

00.50 Naistekliinik*

01.35 Pil-vede all*

02.20 Eva Luna, 2

03.10 Kliikitähed

03.30 Doktor Oz: Toidulisandite kontrollni-mekiri

04.15 Doktor Oz*

05.00 Reporter*

05.45 Talisman, 55

TV6

06.00 Hommikuraadio

09.00 Seitsemesed uudised

09.30 Kodu keset linna 2, 33

10.00 Kutsuge Cobra 11 4, 57

11.00 Otsitakse kangelas

12.45 Kalamehejutud 4, 5

13.15 Top Shop

13.30 Kodu keset linna 2, 34

14.00 Tähevärv Atlantis 5, 8

15.00 Kutsuge Cobra 11 4, 57

16.00 Kuidas ma kohtasin teie ema 5, 5

16.30 A-Rühm 1, 7

17.30 Kutsuge Cobra 11 4, 58

18.30 Simpsonid 22, 20

19.00 Perepea 3, 48

19.30 Kuidas ma kohtasin teie ema 5, 6

11.20 Kolmas kivi Päikesest 1, 19

20.30 Simp-sonid 22, 21

21.00 KINOÕHTU: Huligaanid 2

22.45 Paljalt naljakas 1

23.15 Kinominutid

23.50 Valgekrae 1, 5

00.40 Salatoimikud 9, 2

01.30 Hommikuraadio

05.00 Kodu keset linna 2, 34

05.25 Seitsemesed uudised

05.50 Uudistemagasin

Kanal 12

06.30 Krimi*

07.00 Reporter

08.00 Galileo*

08.30 Maailma kõige hämmastavamad videod*

09.20 Conan*

10.10 Rannavalve

11.00 Jututuba

13.50 Kopterihässad*

14.45 Walker – Texase korralvur*

15.35 Maailma kõige hämmastavamad videod

16.25 Mere-patrull: Sõbrad lähedal, vaenlased lähemal

17.15 Kopterihässad

18.10 Walker – Texase korralvur

19.00 Tuvikesed*

19.30 Tuvike-sed*

20.00 Galileo

20.30 Eesti kõige-kõige

21.00 Kaks ja pool meest*

21.30 Mängufilm Adrenaliin(Crank, USA 2006)

23.00 Pöörased spordiklipid

23.30 Conan, 15 : Ty Burrell, W. Kamau Bell, The Gaslight Anthem

00.20 Kaks ja pool meest

00.45 Tuvikesed

01.10 Tuvi-kesed: Chicago kingabörs

01.35 Night Chat

05.00 Postimees.ee

HOROSKOOP

JÄÄR Ühiskondlike suhete tasand muutub aktiivsemaks. Paljud inimesed otsivad sind üles ning sa oled sunnitud nende probleemi-dega tegelema.

SÖNN Vajad rohkem aega, kui sulle võimaldatakse. Oled kinni oma varasemates seisukohtades, mistõttu oled kahtlustav kõige uue suhtes.

KAKSIKUD Paljud igapäevased pisi-asjad paistavad nüüd hoopis teises valguses. Õhus on muutuste hõngu – kasuta siis seda tunnet ja muuda midagi kasvõi pisi-asjade tasandil!

VÄHK Pööra suuremat tähelepanu suhetele – võid käituda viisil, mis kedagi teist võib solvata. Samuti võid keerulises olukorras pea kao-tada ja langetada valesid otsuseid.

LÕVI Kui tunned, et vedru on liiga pingul, lase seda veidi järele. Ka ei pruugi sul hetkel olla õiget ette-kujutust partneri tegelikest soovide-st – ole valmis teda ära kuulama!

NEITSI Vajad nüüd asjatundlikku nõu aladel, milles sa eriti kodus ei ole. Samas võib aktiivne osalemine seltskonnas kaasa tuua põneva seikluse.

KAALUD Suhtud kellessegi eel-arvamusega või usud tema kohta kahtlaseid kuulujutte. Üldse võivad ilmned segavad mõjud minevikust.

SKORPION Sobiv aeg igasuguseks füüsiliseks tegevuseks, eriti just selliseks, kus toimub millegi kor-rastamine. Sobiv päev koristustöö-deks, aga ka süsteemi loomiseks ja põhjalikuks süvenemiseks.

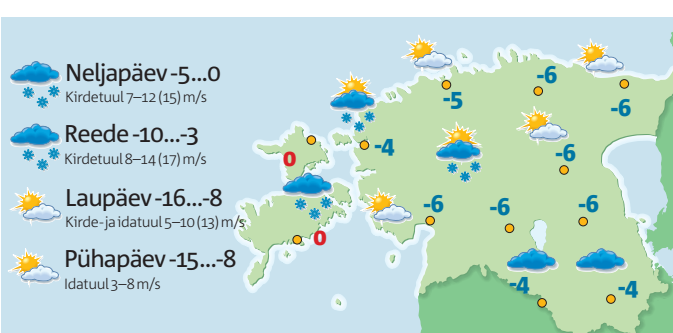
AMBUR Päevas võivad rolli män-gida sellised märksõnad nagu omamine, kasutamine, väärtusta-mine, väärtused, hinnangud.

KALJUKITS Probleemiks võib olla sinu fanatism ja põikpäisus. Sa ei kuula partnerit ära, vaid hakkad kohe igaks juhuks vastu vaidlema.

VEEVALAJA Hinges on kas rahul-olematus või rahutus, mistõttu tunned vajadust konkreetse töö või tegevuse järele.

KALAD Kui tekib probleeme, kasuta oma intuitsiooni! Väga tähtsate otsuste puhul pea siiski ka sõbraga nõu. Sõbrad ongi täna ehk tavalisest aktiivsemad.

ILM

RISTSÕNA

TESE RIIGI- GA UMBRIT- SETUD RIIK KAASA ARVATUD	SUURRIIK	KALA	MEHENIMI	LIIVAALA	NUMBER	VAGU	PRINTERI	NAISENIMI
TEGEVIK	MAAILMA- JAGU	SÕTI MEHE SEELIK	HEAD ...I	OMAKASU- PUUDMA- TUS	PIIRITUS- LAHUS	MIRAABEL	... BASKIN	
KUNI 100 M KORGUNE IGIALIAS PUU								
JOOD								
NORTH								
RÄNIOR- GAANILINE PÕLUMEER								
PALJU MAKSEV								
LOGARITM								
VINAMARK								
AMPER								
ANNO								
NÕU								
RÜNNAK								
RAHAÜHIK								
KÜLASTUS								
UJUMIS- ELUND								
PUTUKAS								
"... HINDA KÜSI SUR- NUTEL!"								
AVATUD OLEK								
BENJAMIN								

ERKKI KÕLU PÄEVAANEKDODID

●● Isa viib hommikul tüdart lasteaeda.

„Issi, kui sa mulle õhtul järele tuled, siis ole kaine!” palub tütar.

„Kas midagi juhtus või?”

„Ei midagi, lihtsalt neli viimast korda oled sa minu asemel kaasa viinud meie õpetaja...”

●● Bussijuht kaebab ereksioo-nihäirete üle ja perearst kirjutab talle välja Viagrat. Juht võtab kohe tableti sisse, kihutab koju ja armat-seb oma naisega kolm korda järjest, kuid paneb tähele, et naine pole sugugi vaimustuses.

„Mis lahti, kallis, kas sulle ei meeldi-nud?” küsib ta.

„Sa oled oma tööle nii pühendu-nud, et oled nüüd juba ise kah nagu buss.”

„Kuidas nii?!”

„Jah, sa oled täpselt nagu Tallinna linnaliini buss – ootad ja ootad teda tükk aega asjatult, siis aga tuleb korraga kolm tükki...”

●● Kaks sõbrannat omavahel: „Pärast seda, kui ma oma eelmisest poisist lahku läksin, helistab ta mulle peaaegu iga päev ja lausa nutab!”

„Aa, see lürjus palub vabandust, eks?”

„Ei, ta tänab mind...”

PAUER®

KRISTIAN PAUR

KUI ELEKTRI HIND JÄTAB KÕIKI KÜLMAKS SIIS SEEVASTU ARVED AJAVAD LAUSA LEILI...

POLE HULLU, UUNO - KOHE SAAB SOOJA LEILISAUNA...

KOP KOP

POSTILWON SIIN - UUNO, SULLE ON SIIN MÕNED ARVED...

KUIDAS SA JULGED MULLE NÜÜD HELISTADA?!

PEALE SEDA, KUI SA KÕIK MU VÕOLOOMAD SINISEKS VÄRVISID JA... MIDA? JAH, MA TEAN, ET SA...

...SEDA EI, TEINUD. AGA MA NÄGIN UND...

MEELDE JÄTTA: KUI TELEFON SIND ÜLES ÄRATAB, MITTE VASTU VÕTTA.

USE MYNEMi

SUDOKU

Pappocom

Lahendused ja vihjed: www.sudoku.com

	5		9		8		7	
		6				8		
		8	4		6	9		
8								4
	4	1		3		2	8	
6								1
		4	3		5	1		
		3				5		
	9		7		1		6	

Sudoku EPL-i veebiväljaandes

Mängi: www.epl.ee/sudoku

SUDOKU reeglid

●● Täida tühjad kohad numbritega 1 kuni 9. Numbrid 1 kuni 9 peavad esinema iga 9 veerus, iga 9 reas, iga 3 x 3 ruudus. Igas reas, iga veerus ja iga 3 x 3 ruudus võib iga number esineda vaid ühel korral.

Eelmise mängu lahendus:

5	3	1	4	8	7	2	6	9
9	8	4	2	3	6	7	5	1
7	6	2	9	5	1	3	4	8
2	7	6	3	4	9	1	8	5
8	1	3	7	6	5	4	9	2
4	5	9	8	1	2	6	7	3
6	9	5	1	2	4	8	3	7
1	4	8	5	7	3	9	2	6
3	2	7	6	9	8	5	1	4

Teadus

Tiit Kändler
teadustoimetaja

LÜHIDALT

Erakrahva oma psühholoogia

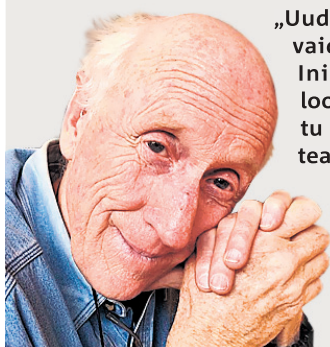
Viie tunnusjoone süsteem ei kehti Boliivia algasukate ühiskonnas. California ülikooli teadlane Michael Gurven ja tema kolleegid uurisid 1962 Boliivias eraldatuses elava Tsimane kultuuri liiget. Nad leidsid, et isiksuseomaduste suur viisik – avatus, meelekindlus, ekstraversus, neurootilisus ja sotsiaalsus – sealses kultuuris selgelt ei väljendu. Pigem täheledata suurt kaksikut – sotsiaalsust edendavat käitumist ehk eelsotsiaalsust ja hoolsust. Nendega kombineerusid suure viisiku tunnusjooned. Hoolsusega seondub energilisus ja abivalmidus. „Inimestel on väikestes suletud ühiskondades vähem võimalusi valida suhtlus- ja seksuaalpartnerit ning vähem kultuurilise edu võimalusi,” selgitas Gurven. „See annab eelise omadustele, mis suures viisikus ei väljendu.”

Teadlased tõlkisid tsimane keelde standardse küsimustiku viie isiksuseomaduse hindamiseks ja leidsid, et sealne isiksus ei sobinud viie standardse tunnusjoonega. Haritumate ja vähemharitute vahel, ühe või kahe keele oskajate vahel erinevusi ei leitud. Gurveni sõnul on see esimene suure hulga põliselanike isiksuseomaduste rangelt meetodikindel uurimus, mis näitab, et küttide-korilaste ja loodustaimekasvatavate eluviis ja keskkond mõjutavad inimese psühholoogiat ja käitumist. *Allikas: Journal of Personality and Social Psychology*

TSITAAT

Steward Brand

bioloogiharidusega ameerika kirjanik

„Uudised tulevad vaid teadusest. Inimese põhi-loomus ei muutu eriti, loodus-teadus aga küll. See muutus kumuleerub ja muudab maailma pöördumatult.”

SOOVITUS

Eesti loodusteadlase maailm

Toivo Maimets kirjutab inimesest esmajoones molekulaarbioloogi silma läbi. Ta on olnud nüüdisteadlase kohta eriti mitmekülgne, uurinud tulemuslikult oma objekte, õpetanud, juhendanud, juhtinud meil ja mujal mitmeid ühendusi kuni ministeeriumini välja. Tema laiahaardeline kogemus tuleb ta lugudele tublisti kasuks. Näiteks siis, kui ta kirjutab inimese elu algusest ja sellest, kuidas molekulid seda juhuse ja seaduspärasuse abil suunavad.

„Teaduse teed”
Toivo Maimets
Ilmamaa

Töörügamise mõõt on rügaja silmades

Inimene võrdleb ennast karu ja rebasega vaid muinasjutudes, argielus tuleb end kõrvutada naabriga. Teadlased on püüdnud leida meetodeid, et teha kindlaks, kas rahvuslik iseloom on olemas. Psühholoogid on katse ja eksituse meetodil välja sõelunud inimese viis tunnusjoont, mille alusel eri rahvuste esindajate erinevusi hinnata. Need on neurootilisus, ekstraversus, avatus uutele kogemustele, sotsiaalsus ja meelekindlus. Küsitlustes lastakse vabatahtlikel katsealustel neid omadusi mõne oma tuttava põhjal kindlas pallisüsteemis hinnata. Kui hindajaid on palju, tasandub võimalik viga välja.

Tunnusjoonte inimlikkus

Saadud andmestikku töödelatakse vastavate programmide abil arvutites ja leitakse mitmesuguseid huvitavaid seoseid. Näiteks kas või see, mida nimetatakse kultuuriüleseks sugude erinevuste mustriks ja mis näitab meile, kas mehed ja naised oma ülalnimetatud viie omaduse poolest erinevad. Eesti teadlastest on isiksuse tunnusjooni uurivates rahvusvahelistes uuringutes tulemuslikult ja viljakalt osalenud Tartu ülikooli psühholoogid: akadeemik Jüri Allik, professor Anu Realo ja nende kolleegid.

Kuna katsealused on inimesed, peavad teadlased arvestama, et hinnangudki on inimlikud. See tähendab, et need on hindaja tahtest sõltumatult üht- või teistmoodi kallutatud, olenevalt näiteks oma kasvukes-

konnast või kultuurist. Üldjuhul arvavad inimesed, et neil endil on enam positiivseid emotsioone, ent vähem võimet end maksma panna kui teistel. Selline soodumus ei sõltu kultuurist, milles inimene elab.

Sa oled see, kus sa elad. Sellest arvamusel tulenevad ka rahvusliku iseloomu stereotüübid. Kuid tegelikult selgus vastupidine. „NEO struktuur, see tähendab kolmekümne alaskaala omavahe-line korrelatsioonide muster on universaalne ja sõltub üsna vähe kultuurist, soost ja vanusest,” kinnitab Allik.

Kindlusetud kindlad

Me oleme ikka ja jälle kuulnud sakslaste ja jaapanlaste tööku- sest ja distsiplineeritusest ning šveitslaste eluolu organiseeritusest. Vale puha.

Küsitlused näitavad, et aafrikalased ja kaguaasialased peavad ennast kõige meelekindlamaks, seevastu jaapanlased, korealased ja Hongkongi hiinlased asetavad end astmestiku alumisse ossa. Ka sakslased ja šveitslased ei pea end just kõige meelekindlamateks. „See on täpselt vastupidine sellele, mida intuiitiivselt ootaks,” kirjutas Edinburghi ülikooli ja Tartu ülikooli psühholoog

René Möttus novembris ilmunud artiklis.

Tähendab, et rahvuslikud hinnangud meelekindlusele on mingil moel kallutatud. Näiteks võivad jaapanlastel selleks olla eriti kõrged standardid ning nende järgi nad endid ka hindavad. Möttuse,

ühe ja sama nimekirja lühivin-jettidest, mis kirjeldavad erineva meelekindluse tasemega inimesi, ja palusid need inimesed kindlas skaalas reastada. Vinjetid olid kõigile ühesugused ja nõnda joonistus välja ühele või teisele kultuurile omane kallutatus. Tõelisi individuaalseid erinevusi peaaegu ei olnudki. Kõige vähem eelistasid äärmusi Hong Kongi, Lõuna-Korea, Saksamaa ja Jaapani elanikud, seevastu mit-

mete Aafrika ja Kagu-Aasia maade, nagu ka Poola ja Hiina elanikud kasutasid äärmuslikke vastuseid enim.

Osalejad hindasid ka iseenest. Kõige meelekindlamateks pidasid ennast inimesed, kes olid eelistanud enim äärmusi. Nõnda tuli tõdeda, et äärmuste eelistamine moonutab meelekindluse hindamist isiksuse testides. Moonutus pole Möttuse hinnangul massiivne, kuid siiski märkimisväärne ja rahvuslike stereotüüpide intuiitiivsel hindamisel oluline. Nõnda tõusevad Hong Kong, Saksamaa, Lõuna-Korea, Mauritius, Rootsi ja Jaapan meelekindluse rahvusvahelisel astmestikul kõrgemale, kui neid siiani isiksuse testide alusel paigutatud oldi. Eestlased püsisid 22 rahva seas alumise kolmanda tipus ning meie hinnang enese meelekindlusele on suhteliselt vähe kallutatud. ●

Oleme ikka ja jälle kuulnud sakslaste ja jaapanlaste tööku- seest. Vale puha.

Alliku, Realo ja nende paari kümne välismaa kolleegi ühistöö avaldas ajakiri European Journal of Personality möödunud juulis ja selles on leitud, et kultuurilised erinevused sisalduvad isikuomaduste tunnusjoones ingliskeelse nimega *extreme responding*. „See on äärmuste eelistamine, skaala otspunktide nagu „väga nõus” või „üldse pole nõus” kasutamine,” selgitab Allik.

Tavalises uuringus arvatatakse äärmuslike eelistuste suhtarv keskmiste suhtes. Nõnda pannakse ühte patta tõelised erinevused ja kallutatud erinevus. Möttus ja kolleegid esitasid 20 riigi 3000 inimesele

Ankurdavate vinjettide tehnika

Isiksuseomaduste andmeid on raske kultuuri- ti võrrelda, võib ilmne da kallutatus. Ankurdavad vinjetid võimaldavad paika panna tausta, vastuste süstemaatilise kallutatuse kultuurist kultuuri. Kui igaüks hindab ühte ja sama asja, siis näitavad hinnangute erinevused kallutatust. Teadlased on loonud hüpoteetilise isiku lühikirjeldused, mida nimetatakse ankurdavateks vinjettideks. Kui eri rühmade esindajatel on hindamiseks eri mõõdupuud, siis ilmneb see erinevus vinjettide hindamisel. Isiksuseomaduste küsitluste tulemustest saab kallutatuse lahutada ja nõnda leida objektiivsemaid vastuseid.

Vanuse mõju

Vananedes muutub inimene meelekindlamaks, kuid vähem riskivaks. Pöördub enam sissepoole. Avatuse tipp on umbes kolmekümnenda eluaasta juures. Siis on inimene kõige avatum. See tipp langeb umbkaudu ühte ka loovuse tipuga. Kas ühtlanguvus on juhuslik või mitte, pole üheselt võimalik järeldada.

Meelekindluse edetabel

22 riigi elanikel paluti kinnitada oma meelekindlust viie palli süsteemis. Seejärel korrigeeriti hinnad ankurdavate vinjettide tehnika abil. Jaapanlased osutusid olevat vähim, Benini elanikud enim meelekindlad. Eesti asus meelekindlusest alt seitsmendal positsioonil, Šveitsi ja Mauritiuse vahel. Pärast korrigeerimist tõusis Jaapan alt neljandaks, kuid Benin jäi ikka kõige meelekindlamaks, Eesti langes alt kuendaks. USA elanike meelekindlus oli täpselt maailma keskmise.

Isiksuse-omaduste suur viisik

Omadused, mida isiksuses hinnatakse

- neurootilisus (kalduvus kogeda negatiivseid emotsioone)
- ekstraversus (väljapoole pööratus)
- avatus
- sotsiaalsus
- meelekindlus

Katsealusele tuttavaid isikuid palutakse hinnata viie palli süsteemis. Kui hinnanguid ja hinnatuid on palju, keskmistuvad vead välja. Saadud andmetest on võimalik välja rehkendada isiksuseomaduste sõltuvust soost, vanusest, haridustasemest ja kultuurist.

Neurootilisus

Naisi hinnatakse üldiselt mees- test neurootilisemateks. See aga võib olla tingitud mitte sellest, et nad on emotsionaalselt ebastabiilsemad, vaid asjaolust, et nad tunnetavad paremini negatiivset afekti ja ühendavad selle küsitl- tavaga meelsamini kui mehed. Neurootilisus ja sotsiaalsus on eri vanustel erinevad, kuid eri sugudel mitte. Miks soolised erinevused on tasandunud, vanuselised aga mitte, pole teada.

Haridus ja seksikus

Haridus isiksuseomadusi suurt ei muuda. Välja arvatud avatust, mis suurenes enamikus kultuurides hariduse kasvades.

LEHT + DVD

ISSN 1406-0779

●●● Eesti Päevaleht

© Kõik Eesti Päevalehes avaldatud artiklid, fotod ja illustratsioonid on autoriõigusega kaitstud teosed, mille kasutuse reeglid on sätestatud autoriõiguse seaduses. Rõhutame, et nende reprodutseerimine ja levitamine ilma AS-i Eesti Ajalehed kirjaliku nõusolekuta on keelatud. Toimetusel on õigus kaastoid nende selguse huvides toimetada ja lühendada. / Kaastoid ei tagastata ega retsenseerita. / Kaebuste korral ajalehele sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eall.ee, või tel 646 3363

Peatoimetaja: Urmo Soonvald, 680 4400

Toimetus: Narva mnt 13, 10151 Tallinn, 680 4400, faks 680 4401, e-post mail@epl.ee **Eesti uudised** 680 4400, **kohalikud uudised** 322 3487, **välisuudised** 680 4455, **Äri- leht** 680 4400, **arvamus** 680 4450, **kultuur** 680 4470, **sport** 680 4490. **Tellimine** 680 4444, **tellimine välismaale** KE Ajakirjanduse OÜ 641 1753, **reklaam** 680 4500. **EPL Online** www.epl.ee Väljaandja: AS Eesti Ajalehed, rg-kood 10004521

LEHT

ISSN 1406-0869